

ประกาศกรมวิชาการเกษตร

เรื่อง โฆษณาคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘

ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ พ.ศ. ๒๕๔๗ ได้กำหนดขั้นตอนการออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน โดยให้กรมวิชาการเกษตร ดำเนินการตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพืชที่ยื่นคำขอ นำปิดประกาศที่กรมวิชาการเกษตร และที่ในเว็บไซต์ของกรมวิชาการเกษตร เพื่อให้บุคคลทั่วไปได้มีโอกาสทักท้วงภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันปิดประกาศ นั้น

บัดนี้ ได้มีผู้มายื่นคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืชขึ้นทะเบียน ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน ๑๘ พันธุ์ ให้เป็นพันธุ์พืชขึ้นทะเบียนฯ ดังนี้

๑. พุเรียนพันธุ์ศรีสะเกษ 238 (*Durio zibethinus* 'Si Sa Ket 238')
๒. สตรอว์เบอร์รีพันธุ์พระราชทาน 89 (*Fragaria* x *ananassa* 'Pharachatan 89')
๓. บานชื่นพันธุ์สีกิ (*Zinnia elegans* 'Tsuki')
๔. บานชื่นพันธุ์ออเรนจ์ ดีไลท์ (*Zinnia elegans* 'Orange Delight')
๕. บานชื่นพันธุ์เรด ดีไลท์ (*Zinnia elegans* 'Red Delight')
๖. บานชื่นพันธุ์พาสเทล พิงค์ (*Zinnia elegans* 'Pastel Pink')
๗. บานชื่นพันธุ์เมจิก ชาร์ม (*Zinnia elegans* 'Magic Charm')
๘. ว่านสี่ทิศลูกผสมพันธุ์เกรซ (*Hippeastrum* 'Grace')
๙. ว่านสี่ทิศลูกผสมพันธุ์วีนิส (*Hippeastrum* 'Venus')
๑๐. ว่านสี่ทิศลูกผสมพันธุ์ฉันทนา (*Hippeastrum* 'Chantana')
๑๑. ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู แองเจิล (*Curcuma alismatifolia* 'CMU Angel')
๑๒. ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู แฮปปี้ (*Curcuma alismatifolia* 'CMU Happy')
๑๓. ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู ฮาร์โมนี (*Curcuma alismatifolia* 'CMU Harmony')
๑๔. ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู วิคตอรี (*Curcuma alismatifolia* 'CMU Victory')
๑๕. ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซูบารูรี (*Curcuma alismatifolia* 'Subaru')
๑๖. ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู พิงค์ เฟรม (*Curcuma* x *alismatifolia* 'CMU Pink Flame')
๑๗. ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู สไมล์ (*Curcuma* x *sparganifolia* 'CMU Smile')
๑๘. ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์เรด รูบี้ (*Curcuma* x *petiolata* 'Red Ruby')

กรมวิชาการเกษตรได้ตรวจสอบลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพืชดังกล่าวเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอประกาศลักษณะประจำพันธุ์เบื้องต้นของพันธุ์พืชดังกล่าวให้ทราบโดยทั่วกัน ปรากฏตามเอกสารแนบท้าย ประกาศนี้ และหากมีผู้ใดประสงค์จะทักท้วงหรือมีข้อพิสูจน์ ว่าการยื่นคำขอให้ออกหนังสือรับรองพันธุ์พืช ชั้นทะเบียนฯ ดังกล่าวเป็นไปโดยมิชอบ ให้แจ้งที่กลุ่มวิจัยการคุ้มครองพันธุ์พืช สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร จตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐ ๒๙๔๐ ๗๒๑๔ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันปิดประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

(นางสาวอิงอร ปัญญากิจ)
รองอธิบดี รักษาการแทน
อธิบดีกรมวิชาการเกษตร

ทุเรียนพันธุ์ศรีสะเกษ 238
(*Durio zibethinus* 'Si Sa Ket 238')

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ - สกุล

1. นางอวน ศรีมันตะ
2. จังหวัดศรีสะเกษ
3. กรมวิชาการเกษตร

ที่อยู่

1. เลขที่ 103 บ้านชำฮีเหล็ก ตำบลพราน อำเภอขุนหาญ จังหวัดศรีสะเกษ
2. ที่ทำการศาลากลางจังหวัดศรีสะเกษ ถนนเทพา อำเภอศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 33000
3. เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กทม 10900

เบอร์โทร

0-2579-0151-8

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

ทุเรียนพันธุ์ศรีสะเกษ 238 เป็นพันธุ์ทุเรียนที่ได้มาจากการเพาะเมล็ดจากเมล็ดทุเรียนไม่ทราบพันธุ์ โดยเมื่อปี พ.ศ. 2549 นางอวน ศรีมันตะ ได้ไปซื้อผลทุเรียนจากตลาดอำเภอกันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งพ่อค้าเร่นำมาขายเพื่อมารับประทาน จากนั้นได้นำเมล็ดมาปลูกที่บ้านเพื่อหวังว่าต้นทุเรียนจะแข็งแรงและเป็นพันธุ์ที่ดี ในปีพ.ศ. 2558 ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ สถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร ได้เข้าไปศึกษาลักษณะประจำพันธุ์และคัดเลือกพันธุ์ทุเรียนที่บ้านนางอวน ศรีมันตะ ได้ศึกษาลักษณะประจำพันธุ์เปรียบเทียบกับทุเรียนพื้นเมืองปลูกด้วยเมล็ดจำนวน 17 สายพันธุ์ที่ปลูกในจังหวัดศรีสะเกษ และทุเรียนสายพันธุ์การค้าต่าง ๆ ได้แก่ หมอนทอง ชะนี ก้านยาว นกหยิบ ทองนวลจันทร์ พวงมณี สาลิกา ก้านดำ หลินลับแล กบสุวรรณ ชุนนนท์ และหลงลับแล โดยนำยอดอ่อนมาสกัด DNA ด้วยวิธี PCR amplification แล้วใช้โปรแกรมหาความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมได้เป็นแผนผังเครือญาติ พบว่า ทุเรียนพันธุ์ศรีสะเกษ 238 มีพันธุกรรมใกล้เคียงกับพันธุ์กบสุวรรณ และพันธุ์กระดุม และมีการคัดเลือกสายพันธุ์ดีเด่นโดยการชิมจากบุคคลทั่วไปและผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ทุเรียนพันธุ์ศรีสะเกษ 238 มีสีเนื้อและรสชาติดีเด่น

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

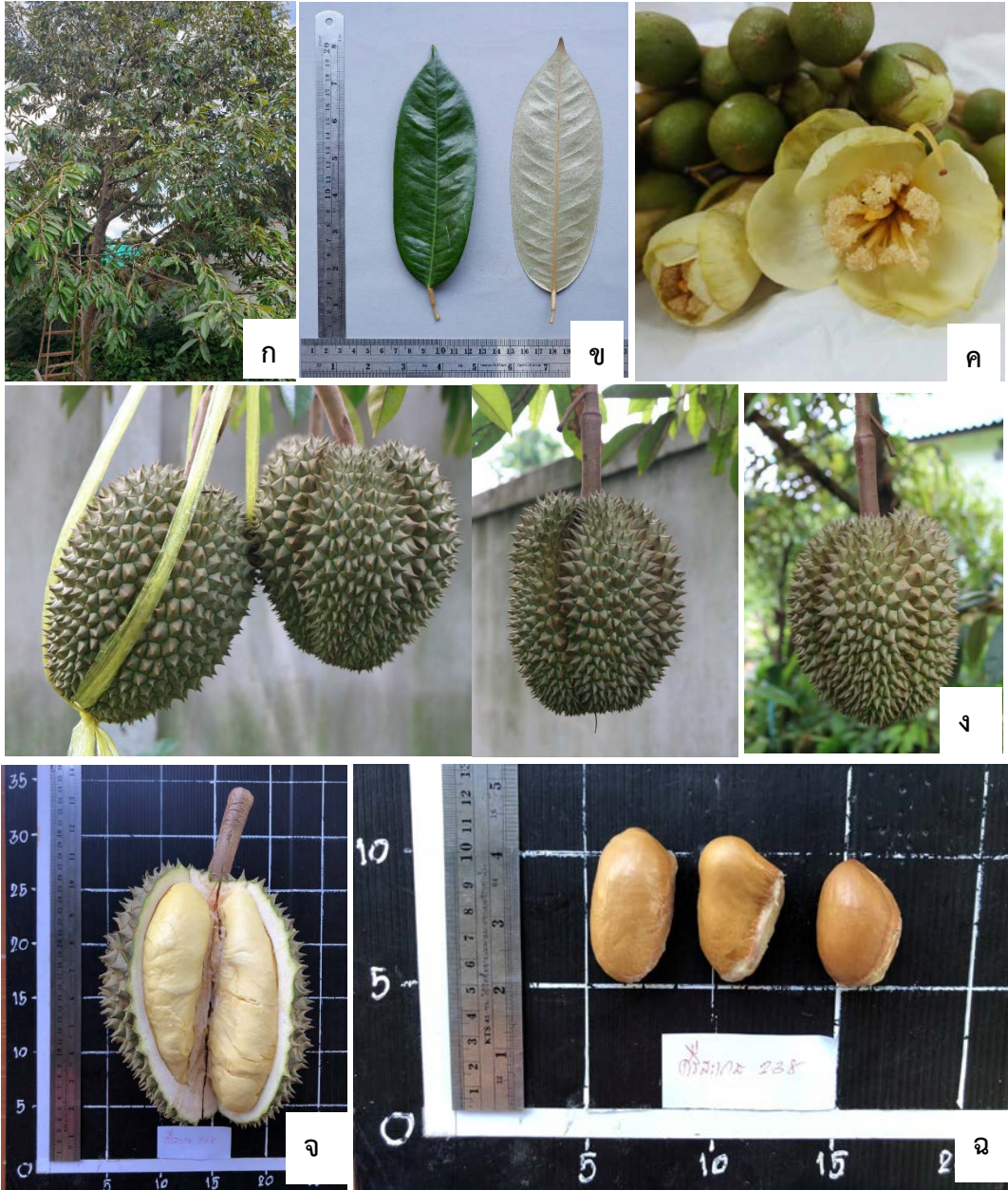
ปีพ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2549	ทิ้งเมล็ดทุเรียนไม่ทราบพันธุ์ในพื้นที่สวน	ตำบลพวาน อำเภอบางบาล จังหวัดศรีสะเกษ
2558	ศวส.ศรีสะเกษ ศึกษาลักษณะประจำพันธุ์ เปรียบเทียบกับทุเรียนพื้นเมือง และความสัมพันธ์ทางพันธุกรรม	
	คัดเลือกสายพันธุ์	
	ทุเรียนพันธุ์ศรีสะเกษ 238	

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท	ชื่อไทย ทุเรียน ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Durio zibethinus</i> ‘Si Sa Ket 238’ วงศ์ Malvaceae ไม้ยืนต้น ไม้ผล
ลำต้น	ลำต้นตั้งตรง กิ่งทำมุมฉาก
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงเวียนสลับ รูปขอบขนาน กว้าง 4 - 6 เซนติเมตร ยาว 18. - 20 เซนติเมตร สัดส่วนของแผ่นใบ (ความยาว/ความกว้าง) 3.3 - 4.5 /1 ปลายใบยาว โคน โคนใบมน ลักษณะใบตามขวางนูนใบ สีเขียวเข้ม (GN137 B)
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอกแบบช่อเชิงหลั่น ดอกออกตามกิ่ง ดอกตูมรูปไข่ ปลายดอกตูมกลม กลีบดอกสีขาวอม เหลือง
ผล	ผลเดี่ยว รูปไข่กลับ กว้าง 14.5 - 16.0 เซนติเมตร ยาว 17.5 - 25 เซนติเมตร ร่องพูตื้น ปลายผลแบน ฐานผลเว้า หนามผลนูนปลายแหลม ความหนาแน่นของหนามปานกลาง หนามที่ปลายผลงุ้มเข้า หนามที่รอบขั้วผลงุ้มเข้า รอยต่อขั้วผลนูนน้อย ความยาวก้านผล ปานกลาง สีผลเขียวอ่อน ระดับ (G 137 C light green fruit color) น้ำหนักผล 1,500 - 2,000 กรัม เปลือกร้อยละ 52.38 เนื้อ/ผล ร้อยละ 34.29 เมล็ดร้อยละ 13.33 ความหนาเนื้อ ปานกลาง เนื้อสีเหลืองเข้ม (YO 15 C dark yellow flesh color) กลิ่นของเนื้ออ่อน ลักษณะ เนื้อละเอียด ปริมาณน้ำในเนื้อน้อย จำนวนพูต่อผล 4 - 5 พูต่อผล

เมล็ด เมล็ดรูปรี กว้างเฉลี่ย 5.10 เซนติเมตร ยาวเฉลี่ย 2.90 เซนติเมตร ความหนาเมล็ดเฉลี่ย 2.27 เซนติเมตร สีน้ำตาลอ่อน (GO 164 B light brown seed color) เมล็ดลืบต่อ 1 ผล ร้อยละ 66.7

- ลักษณะอื่น ๆ**
1. ฤดูกาลเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤษภาคม
  2. อายุการเก็บเกี่ยว หลังดอกบาน 110 - 115 วัน
  3. ความหวานเนื้อ 26 องศาบริกซ์

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของทุเรียนพันธุ์ศรีสะเกษ 238
 ก ต้น ข ใบ ค ดอก ง ผล จ เนื้อ ฉ เมล็ด

ทุเรียนพันธุ์ศรีสะเกษ 238

สตอร์วเบอร์รี่พันธุ์พระราชทาน 89
(*Fragaria × ananassa* ‘Pharachatan 89’)

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ - สกุล   มุลนิธิโครงการหลวง
 ที่อยู่   65 หมู่ 1 ถ.สุเทพ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ 50200
 โทรศัพท์   053-810765

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

สตอร์วเบอร์รี่พันธุ์พระราชทาน 89 เป็นพันธุ์ลูกผสม ซึ่งถูกปรับปรุงพันธุ์ขึ้นในระหว่างปี พ.ศ. 2557-2563 ในโครงการวิจัย “การปรับปรุงพันธุ์สตอร์วเบอร์รี่เพื่อคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีศักยภาพในการผลิตสารแอนโทไซยานิน” (โดยเป็นโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมูลนิธิโครงการหลวงและมหาวิทยาลัยนเรศวรระยะเวลาดำเนินโครงการ 5 ปี พ.ศ. 2557-2561) โดยปีพ.ศ. 2557 ได้ดำเนินการผสมพันธุ์ระหว่างสตอร์วเบอร์รี่พันธุ์ 329 ซึ่งเป็นสายพันธุ์พ่อโดยเป็นพันธุ์ที่กรมส่งเสริมการเกษตรนำเข้ามาจากประเทศอิสราเอล เมื่อปี พ.ศ. 2542 ซึ่งมีลักษณะเด่นคือ ผลมีลักษณะรูปทรงกรวยปลายตัด ขนาดใหญ่ ผิวผลหนามีสีแดงอมส้ม ผิวทึบแสง เนื้อในกลวง มีความแน่นเนื้อสูงมีรสเปรี้ยวอมหวาน กรอบ น้ำน้อย เส้นใยมาก และมีกลิ่นหอมอ่อนๆ ไม่นิยมรับประทานสด ซ้ำยาก ทนทานต่อการขนส่ง เหมาะสำหรับการแปรรูปและสตอร์วเบอร์รี่พันธุ์พระราชทาน 80 ซึ่งเป็นสายพันธุ์แม่โดยเป็นพันธุ์ที่ถูกปรับปรุงและคัดเลือกพันธุ์โดยมูลนิธิโครงการหลวงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นพันธุ์ลูกผสมจากประเทศญี่ปุ่นมีลักษณะเด่นคือ ลักษณะผลเป็นทรงกรวยถึงทรงกลมปลายแหลม ขนาดปานกลางถึงใหญ่ น้ำหนักผลเฉลี่ย 15 กรัมต่อผล ผิวผลมีสีแดงสด เนื้อในเต็ม มีความแน่นเนื้อปานกลางมีกลิ่นหอม รสชาติหวาน มีความหวานเฉลี่ย 10-13 องศาบริกซ์ (° Brix) เหมาะสำหรับรับประทานสด หลังจากผสมพันธุ์สตอร์วเบอร์รี่แล้ว จึงนำเมล็ดลูกผสมดังกล่าวมาเพาะ โดยมีจำนวนเมล็ดที่เพาะทั้งสิ้น 300 เมล็ด ต่อมาใน ปีพ.ศ. 2560 ได้ทำการปลูกต้นสตอร์วเบอร์รี่ลูกผสมเหล่านั้น และคัดเลือกลูกผสมดังกล่าวโดยคัดเลือกจากต้นที่มีลักษณะสมบูรณ์ แข็งแรง ผลมีลักษณะแดงเข้ม ขนาดผลปานกลางถึงใหญ่ มีความแน่นเนื้อสูงมีกลิ่นหอม และมีศักยภาพในการสร้างสารแอนโทไซยานินสูงได้จำนวนทั้งหมด 2 ต้น (คู่ผสม) และได้ขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนต้นดังกล่าว โดยใช้ส่วนของไหล ได้จำนวนทั้งสิ้น 500 ต้น จากนั้น ในปีพ.ศ. 2561-2563 จึงทำการขยายต้นไหลจำนวน 6,000 ต้น ปลูกคัดเลือกและทดสอบพันธุ์ที่สถานีเกษตรหลวงอ่างขางและศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่แฮ จนได้พันธุ์ที่มีความคงที่ และมีลักษณะผลสีส้มแดงถึงแดงเข้ม น้ำหนักผลเฉลี่ย 20.60 กรัม ความแน่นเนื้อเฉลี่ย 4.22 นิวตัน ความหวานเฉลี่ย 12.30 องศาบริกซ์ มีกลิ่นหอม ทนต่อการขนส่ง และมีปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระสูง (สารแอนโทไซยานิน) รวมเฉลี่ย 40.83 มิลลิกรัม/100 กรัม น้ำหนักสด ซึ่งสูงกว่าพันธุ์การค้าทั่วไป 1-2 เท่า ดังนั้นจึงเหมาะแก่การนำไปส่งเสริมให้เกษตรกรปลูก โดยพันธุ์นี้ได้รับพระราชทานนามว่า "สตอร์วเบอร์รี่พันธุ์พระราชทาน 89"

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปีพ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2557-2559	พันธุ์329 x พันธุ์พระราชทาน80	มหาวิทยาลัยนเรศวร
	↓ เพาะเมล็ดจำนวน 300 เมล็ด	
2559 - 2560	ลูกผสมชั่วรุ่นแรก (F ₁)	
	↓	
2560	ปลูกและคัดเลือกลักษณะสมบูรณ์ แข็งแรง ผลมีลักษณะ แดงเข้ม ขนาดผลปานกลางถึงใหญ่ มีความแน่นเนื้อสูง มีกลิ่นหอม และสร้างสารแอนโทไซยานินสูง	
	↓	
2561-2563	ขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนต้นด้วยไหล	สถานีเกษตรหลวงอ่างขาง และศูนย์พัฒนาโครงการ หลวงแม่แฮ
	↓	
2561-2563	ปลูกคัดเลือกและทดสอบ	

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท	ชื่อไทย สตรอว์เบอร์รี ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Fragaria x ananassa</i> 'Pharachatan 89' ไม้ล้มลุก
ลำต้น	รากหลักประมาณ 20 - 30 ราก และมีรากแขนงเล็ก ๆ รากปฐมภูมิเจริญจากส่วนลำต้น มีความยาวหลายนิ้ว เนื้อเยื่อตรงกลางรากสีขาว
ลำต้น	ลำต้นยาวประมาณ 2 เซนติเมตร ความสูงทรงพุ่มเฉลี่ย 10.30 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่มเฉลี่ย 18.40 เซนติเมตร มีการแตกแขนง ส่วนนอกถูกปกคลุมโดยการซ้อนกันของหุบใบ
ใบ	ใบประกอบ 3 ใบย่อย รูปรี กว้างเฉลี่ย 3.04 เซนติเมตร ยาวเฉลี่ย 4.20 เซนติเมตร ขอบใบหยักคล้ายฟันเลื่อย แผ่นใบสีเขียวเข้ม ก้านใบหนายาวเฉลี่ย 4.10 เซนติเมตร
ดอก/ช่อดอก	ดอกเกือบทั้งหมดเป็นดอกสมบูรณ์เพศ จำนวนดอกเฉลี่ย 13 ดอกต่อต้น เส้นผ่านศูนย์กลางดอก 2-3 เซนติเมตร กลีบเลี้ยง ขนาดใหญ่ จำนวน 12 - 14 อัน สีเขียวอ่อนถึงเขียว กลีบดอก

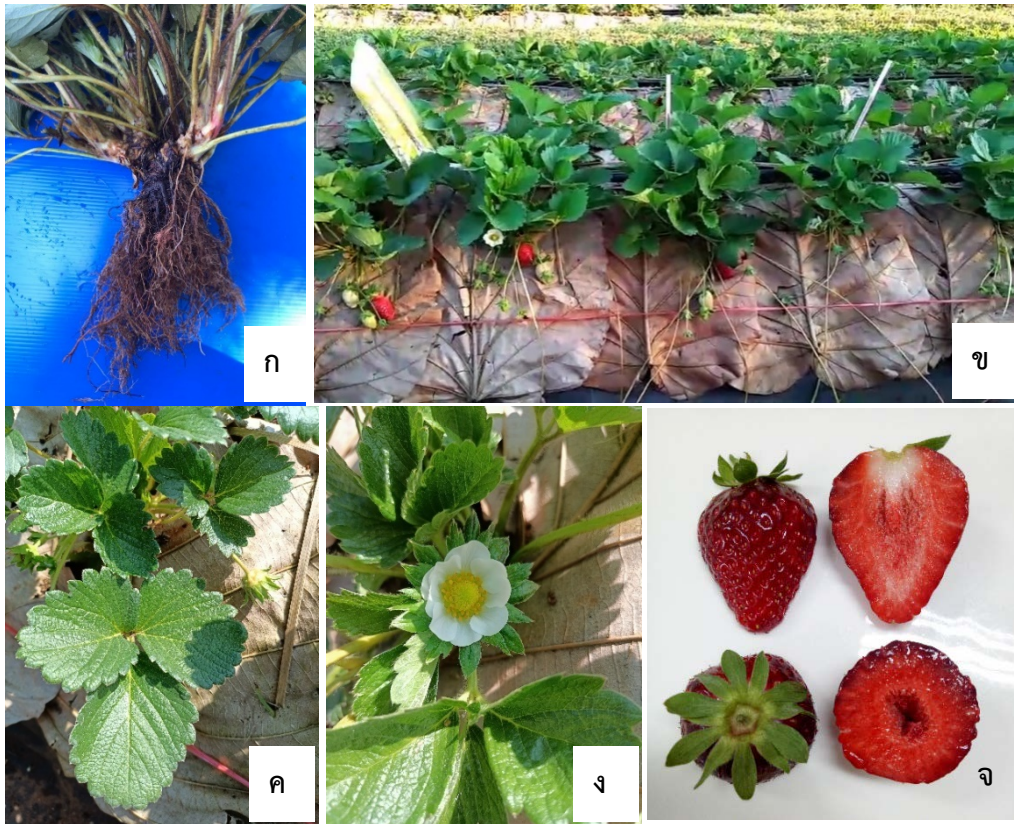
จำนวน 5-8 กลีบ สีขาว เกสรเพศเมียอยู่กลางดอกจำนวนมาก ก้านดอกยาวเฉลี่ย 9.05 เซนติเมตร โคนไม่เฝือกพันทรงพุ่ม

ผล ผลรวม รูปทรงกรวยถึงรูปทรงกลมปลายแหลม กว้างเฉลี่ย 3.05 เซนติเมตร ยาวเฉลี่ย 4.00 เซนติเมตร สีส้มแดงถึงสีแดงเข้ม เนื้อผลสีแดงสลับขาว น้ำหนักเฉลี่ย 20.6 กรัมต่อผล

ลักษณะอื่น ๆ

1. มีปริมาณสารต้านอนุมูลอิสระสูง เช่น สารแอนโทไซยานินโดยพบว่าปริมาณสารแอนโทไซยานินทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 40.83 มิลลิกรัมต่อ100 กรัมน้ำหนักสด ปริมาณไซยานิดิน 3-กลูโคไซด์เฉลี่ยเท่ากับ 20.05 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม น้ำหนักสด และปริมาณเพลาโกนินดิน3-กลูโคไซด์เฉลี่ยเท่ากับ 484.26 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม น้ำหนักสดซึ่งปริมาณแอนโทไซยานินเหล่านี้สูงกว่าพันธุ์พระราชทาน 80 และพันธุ์อากิฮิเมะ ซึ่งเป็นพันธุ์การค้าทั่วไป 1-2 เท่า
2. ระยะเวลาดอกแรกบานเฉลี่ยเท่ากับ 61 วัน หลังย้ายปลูก
3. ความหวานเฉลี่ย 12.30 องศาบริกซ์ และมีปริมาณวิตามินซีสูงถึง 205.75 มิลลิกรัม/กิโลกรัมน้ำหนักสด ความแน่นเนื้อเฉลี่ย 4.22 นิวตันมีกลิ่นหอม และทนทานต่อการขนส่ง

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของสตรอว์เบอร์รี่พันธุ์พระราชทาน 89
 ก ต้น ข ใบ ค ดอกตูม ง ผล จ-ฉ เนื้อและเปลือก

สตรอว์เบอร์รี่พันธุ์พระราชทาน 89

บานชื่นพันธุ์สีกิ
(*Zinnia elegans* 'Tsuki')

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ – สกุล สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่ เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
 กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์ 0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

บานชื่นพันธุ์ สีกิ (Tsuki) เป็นบานชื่นในกลุ่มดอกสีเหลืองแบบดอกกึ่งซ้อน มีจำนวนชั้นของกลีบดอก 7 ชั้น พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เริ่มรวบรวมพันธุ์บานชื่นจากพื้นที่ปลูกหลายจังหวัดในภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยาแพร่ น่าน มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2532 ทั้งหมด จำนวน 219 สายพันธุ์ ในปี พ.ศ. 2540 – 2546 นำมาปลูกเพื่อปรับปรุงพันธุ์โดยการผสมตัวเองในต้นเดียวกันได้เมล็ดแล้วจึงนำมาเพาะปลูกต่อไป ทำเช่นนี้ 7ชั่วรุ่น จากการคัดเลือก ชั่วรุ่นที่ 1 (F₁) จำนวน 205 สายพันธุ์ รุ่นที่ 2 คัดได้ 190 สายพันธุ์ ชั่วรุ่นที่ 3 (F₃) จำนวน 178 สายพันธุ์ ชั่วรุ่นที่ 4 (F₄) จำนวน 170 สายพันธุ์ ชั่วรุ่นที่ 5 (F₅) จำนวน 162 สายพันธุ์ ชั่วรุ่นที่ 6 (F₆) จำนวน 153 สายพันธุ์ ชั่วรุ่นที่ 7 (F₇) ปลูกคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีความแข็งแรงและทนทานต่อโรคทั้งหมดจำนวน 147 สายพันธุ์ และต่อมาในปี พ.ศ. 2547 - 2549 ได้คัดเลือกสายพันธุ์ที่มีคุณลักษณะที่ดีและทนทานต่อโรคเพื่อใช้ประโยชน์ในแต่ละด้าน เช่น ไม้ประดับสนาม ไม้ตัดดอก และไม้กระถางเป็นต้น ทั้งหมดจำนวน 98 สายพันธุ์ ปี พ.ศ. 2550 – 2555 ได้จำแนกสายพันธุ์ที่คัดเลือกตามกลุ่มสี และชั้นของกลีบดอก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มสีได้ทั้งหมด 5 กลุ่มสี ได้แก่กลุ่มสีเหลือง ส้ม ชมพู บานเย็น และแดง แบ่งตามจำนวนชั้นของกลีบดอกได้ทั้งหมด 6 แบบ ได้แก่ กลุ่มดอกที่มีจำนวนชั้น 1 2 3 7 8 และ 9 ชั้น จำนวน 74 สายพันธุ์ ในปี พ.ศ. 2556 – 2560 ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์และคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีขนาดทรงต้นและทรงพุ่มมีขนาดไม่เกิน 1 เมตร มีจำนวนแขนงข้าง 6 – 8 แขนง การออกดอกพร้อมกันเต็มต้น ลักษณะดอก และสีของกลีบดอก มีจำนวนชั้นของกลีบดอก 5 ชั้น ขึ้นไป จำนวน 65 สายพันธุ์ ปี พ.ศ. 2561 คัดเลือกได้ต้นบานชื่นที่มีดอกสีเหลืองอมเขียวแบบดอกกึ่งซ้อน มีจำนวนชั้นของกลีบดอก 7 ชั้น กลีบค่อนข้างหนา บานทนในแปลง และมีอายุการปักแจกันโดยใช้น้ำเปล่าประมาณ 7 วัน โดยปลูกและขยายพันธุ์ไว้ ณ ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2532	รวบรวมพันธุ์บ้านขึ้นจากพื้นที่ปลูกหลายจังหวัดในภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ น่านได้จำนวน 219 สายพันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนขยายพันธุ์ ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อัน เนื่องมาจากพระราชดำริ ต.บ้าน แหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่
2540 - 2546	↓ F ₁ ..... ↓ F ₇ ผสมตัวเองในต้นเดียวกัน ↓ ปลูกคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีความแข็งแรงและทนทานต่อโรคทั้งหมดจำนวน 147 สายพันธุ์	
2547 - 2549	คัดเลือกสายพันธุ์ที่มีคุณลักษณะที่ดีให้เหมาะสมกับการใช้ ประโยชน์ในแต่ละด้าน ได้จำนวน 98 สายพันธุ์	
2550 - 2555	จำแนกสายพันธุ์ที่คัดเลือกตามกลุ่มสีและชั้นของกลีบดอก ได้จำนวน 74 สายพันธุ์	
2556 - 2560	ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ และคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีขนาดทรงต้นและทรงพุ่มมีขนาด ไม่เกิน 1 เมตร มีจำนวนแขนงข้าง 6 - 8 แขนง การออก ดอกเต็มต้น จำนวนชั้นของกลีบดอก 5 ชั้น ขึ้นไป ได้ จำนวน 65 สายพันธุ์	
2561	คัดเลือกลักษณะดอกสีเหลืองอมเขียว มีจำนวนชั้นของ กลีบดอก 7 ชั้น กลีบค่อนข้างหนา บานทนในแปลง	

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ชื่อไทย บานขึ้น ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zinnia elegans* 'Tsuki' วงศ์ Asteraceae ไม้ล้มลุก
ไม้ดอกไม้ประดับ

ลำต้น	ลำต้นกิ่งตั้งตรงสูง 55 – 70 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 45 – 60 เซนติเมตร ข้อปล้อง จำนวน 5 – 6 ข้อปล้อง สีเขียว มีขนอ่อนสีขาวปกคลุมอยู่โดยรอบ ลำต้นกลาง กิ่งแขนง เกิดขึ้นบริเวณซอกใบตรงรอยต่อระหว่างข้อปล้อง จำนวน 6 – 8 กิ่ง
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปใบหอก กว้าง 2.8 – 3.7 เซนติเมตร ยาว 5.5 - 7 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ สีเขียวอ่อน ผิวใบมีขนหยาบ ก้านใบสั้น
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกที่ปลายยอดหรือปลายกิ่ง ก้านช่อดอกยาว 15 – 20 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางช่อดอก 5 – 6.5 เซนติเมตร ดอกย่อยมี 2 ชนิด คือ ดอกย่อยวงนอกและดอกย่อยวงใน ดอกย่อยวงนอกอยู่รอบนอกของดอก เป็นดอกสมบูรณ์เพศ และไม่สมบูรณ์เพศมีจำนวนชั้น 7 ชั้น กลีบดอกกว้างเฉลี่ย 0.61 เซนติเมตร ยาวเฉลี่ย 2.50 เซนติเมตร กลีบดอกสีเหลืองอมเขียว (Green – Yellow Group 1C) ดอกย่อยวงในอยู่ตรงกลางดอก ส่วนใหญ่เป็นดอกสมบูรณ์เพศ กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอดอยู่เหนือรังไข่สีเหลืองอมเขียว (Green – Yellow Group 1C) ใจกลางดอกสีขาว (White Group NN155D) เกสรเพศผู้สีเหลือง เกสรเพศเมียสีเหลือง (เทียบสีด้วย RHS colour chart (2007))
ผล/เมล็ด	เมล็ดมีขนาดใหญ่สีดำ ทรงรีแบน
ลักษณะอื่น ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อายุตั้งแต่เพาะเมล็ดถึงระยะออกดอกร้อยละ 50 ประมาณ 50 – 60 วัน 2. จำนวนดอกต่อต้นประมาณ 45 – 60 ดอก 3. ต้นเป็นพุ่มขนาดกลางเหมาะสำหรับเป็นไม้ประดับแปลงและไม้ตัดดอกได้ดี

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของบานชื่นพันธุ์สีกิ
 ก ต้นและทรงพุ่ม ข ดอก

บานชื่นพันธุ์สีกิ

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2532	รวบรวมพันธุ์บ้านขึ้นจากพื้นที่ปลูกหลายจังหวัดในภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ นำได้จำนวน 219 สายพันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนขยายพันธุ์ ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อัน เนื่องมาจากพระราชดำริ ต.บ้าน แหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่
2540 - 2546	F ₁ ผสมตัวเองในต้นเดียวกัน F ₇ ปลูกคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีความแข็งแรงและทนทานต่อโรคทั้งหมดจำนวน 147 สายพันธุ์	
2547 - 2549	คัดเลือกสายพันธุ์ที่มีคุณลักษณะที่ดีให้เหมาะสมกับการใช้ ประโยชน์ในแต่ละด้าน ได้จำนวน 98 สายพันธุ์	
2550 - 2555	จำแนกสายพันธุ์ที่คัดเลือกตามกลุ่มสีและชั้นของกลีบดอก ได้จำนวน 74 สายพันธุ์	
2556 - 2560	ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ และคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีขนาดทรงต้นและทรงพุ่มมีขนาด ไม่เกิน 1 เมตร มีจำนวนแขนงข้าง 6 - 8 แขนง การออก ดอกเต็มต้น จำนวนชั้นของกลีบดอก 5 ชั้น ขึ้นไป ได้ จำนวน 65 สายพันธุ์	
2561	คัดเลือกลักษณะดอกสีแดงอมส้มแบบดอกกึ่งซ้อน มี จำนวนชั้นของกลีบดอก 8 ชั้น กลีบค่อนข้างหนา บานทน ในแปลง	

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ชื่อไทย บ้านขึ้น ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zinnia elegans* 'Orange Delight' วงศ์ Asteraceae
ไม้ล้มลุก ไม้ดอกไม้ประดับ

ลำต้น	ลำต้นกิ่งตั้งตรงสูง 60 – 75 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 55 – 70 เซนติเมตร ข้อปล้อง จำนวน 5 – 6 ข้อปล้อง สีเขียว มีขนอ่อนสีขาวปกคลุมอยู่โดยรอบ ลำต้นกลวง กิ่งแขนงเกิดขึ้น บริเวณซอกใบตรงรอยต่อระหว่างข้อปล้อง จำนวน 6 – 8 กิ่ง
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปใบหอก กว้าง 4.4 – 5.3 เซนติเมตร ยาว 8.3 -9.8 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ สีเขียวอ่อน ผิวใบมีขนหยาบ ก้านใบสั้น
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกที่ปลายยอดหรือปลายกิ่ง ก้านช่อดอกยาว 20 – 25 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางช่อดอก 8 – 9 เซนติเมตร ดอกย่อยมี 2 ชนิด คือ ดอกย่อยวงนอกและดอกย่อยวงใน ดอกย่อยวงนอกอยู่รอบนอกของดอก เป็นดอกสมบูรณ์เพศ และไม่สมบูรณ์เพศมีจำนวนชั้น 8 ชั้น กลีบดอกกว้างเฉลี่ย 0.86 เซนติเมตร ยาวเฉลี่ย 3.14 เซนติเมตร สีแดงอมส้ม (Orange – Red Group 30D) ดอกย่อยวงในอยู่ตรงกลางดอก ส่วนใหญ่เป็นดอกสมบูรณ์เพศ หลอดอยู่เหนือรังไข่ สีแดงอมส้ม (Orange – Red Group 30D) ใจกลางดอกสีม่วงแดง (Red – Purple Group 67C) เกสรเพศผู้สีเหลือง เกสรเพศเมียสีเหลือง (เทียบสีด้วย RHS colour chart (2007))
ผล/เมล็ด	เมล็ดมีขนาดใหญ่สีดำ ทรงรีแบน
ลักษณะอื่น ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อายุตั้งแต่เพาะเมล็ดถึงระยะออกดอกร้อยละ 50 ประมาณ 50 – 60 วัน 2. จำนวนดอกต่อต้นประมาณ 40 – 50 ดอก 3. ก้านดอกยาวตรงแข็ง สามารถใช้เป็นไม้ประดับแปลงได้ดี

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของบานชื่นพันธุ์ ออเรนจ์ ดีไลท์
ก ต้นและทรงพุ่ม ข ดอก

บานชื่นพันธุ์ ออเรนจ์ ดีไลท์

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2532	รวบรวมพันธุ์บ้านขึ้นจากพื้นที่ปลูกหลายจังหวัดในภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ น่านได้จำนวน 219 สายพันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนขยายพันธุ์ ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่
2540 - 2546	↓ F ₁ ..... ผสมตัวเองในต้นเดียวกัน ↓ F ₇ ปลูกคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีความแข็งแรงและทนทานต่อโรคทั้งหมดจำนวน 147 สายพันธุ์	
2547 - 2549	คัดเลือกสายพันธุ์ที่มีคุณลักษณะที่ดีให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในแต่ละด้าน ได้จำนวน 98 สายพันธุ์	
2550 - 2555	จำแนกสายพันธุ์ที่คัดเลือกตามกลุ่มสีและชั้นของกลีบดอก ได้จำนวน 74 สายพันธุ์	
2556 - 2560	ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ และคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีขนาดทรงต้นและทรงพุ่มมีขนาดไม่เกิน 1 เมตร มีจำนวนแขนงข้าง 6 - 8 แขนง การออกดอกเต็มต้น จำนวนชั้นของกลีบดอก 5 ชั้น ขึ้นไปได้จำนวน 65 สายพันธุ์	
2561	คัดเลือกลักษณะดอกสีแดงแบบดอกกึ่งซ้อน มีจำนวนชั้นของกลีบดอก 7 ชั้น กลีบค่อนข้างหนา บานทนในแปลง	

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ชื่อไทย บ้านขึ้น ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zinnia elegans* 'Red Delight' วงศ์ Asteraceae
ไม้ล้มลุก ไม้ดอกไม้ประดับ

ลำต้น	ลำต้นกิ่งตั้งตรงสูง 75 – 90 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 45 – 60 เซนติเมตร ข้อปล้องจำนวน 5 – 6 ข้อปล้อง สีเขียว มีขนอ่อนสีขาวปกคลุมอยู่โดยรอบ ลำต้นกลวง กิ่งแขนงเกิดขึ้นบริเวณซอกใบตรงรอยต่อระหว่างข้อปล้อง จำนวน 6 – 8 กิ่ง
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปใบหอก กว้าง 4.1 – 5.4 เซนติเมตร ยาว 7.2 – 9.0 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ สีเขียวอ่อน ผิวใบมีขนหยาบ ก้านใบสั้น
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกที่ปลายยอดหรือปลายกิ่ง ก้านช่อดอกยาว 20 – 25 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางช่อดอก 8 – 9.5 เซนติเมตร ดอกย่อยมี 2 ชนิด คือ ดอกย่อยวงนอกและดอกย่อยวงใน ดอกย่อยวงนอกอยู่รอบนอกของดอก เป็นดอกสมบูรณ์เพศ และไม่สมบูรณ์เพศมีจำนวนชั้น 7 ชั้น กลีบดอกกว้างเฉลี่ย 0.91 เซนติเมตร ยาวเฉลี่ย 2.60 เซนติเมตร สีแดง (Red Group 46B) ดอกย่อยวงในอยู่ตรงกลางดอก ส่วนใหญ่เป็นดอกสมบูรณ์เพศ กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอดอยู่เหนือรังไข่ สีแดง (Red Group 46B) ใจกลางดอกสีม่วง (Purple Group N79B) เกสรเพศผู้สีเหลือง เกสรเพศเมียสีเหลือง (เทียบสีด้วย RHS colour chart (2007))
ผล/เมล็ด	เมล็ดมีขนาดใหญ่สีดำ ทรงรีแบน
ลักษณะอื่น ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อายุตั้งแต่เพาะเมล็ดถึงระยะออกดอกร้อยละ 50 ประมาณ 50 – 60 วัน 2. จำนวนดอกต่อต้นประมาณ 40 – 50 ดอก 3. ดอกมีขนาดใหญ่และก้านดอกยาวตรงแข็ง สามารถใช้เป็นไม้ตัดดอกได้ดี

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของบานชื่นพันธุ์ เรด ดีไลท์
 ก ต้นและทรงพุ่ม ข ดอก

บานชื่นพันธุ์เรด ดีไลท์

บานชื่นพันธุ์พาสเทล พิงค์
(*Zinnia elegans* 'Pastel Pink')

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ - สกุล   สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่   เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
                          กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์   0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

บานชื่นพันธุ์ พาสเทล พิงค์ (Pastel Pink) เป็นบานชื่นในกลุ่มดอกสีชมพูแบบดอกกึ่งซ้อน มีจำนวนชั้นของกลีบดอก 9 ชั้น พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เริ่มรวบรวมพันธุ์บานชื่นจากพื้นที่ปลูกหลายจังหวัดในภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ น่าน มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2532 ทั้งหมด จำนวน 219 สายพันธุ์ ในปี พ.ศ. 2540 – 2546 นำมาปลูกเพื่อปรับปรุงพันธุ์โดยการผสมตัวเองในต้นเดียวกันได้เมล็ดแล้ว จึงนำมาเพาะปลูกต่อไป ทำเช่นนี้ 7 รุ่น จากการคัดเลือก รุ่นที่ 1 จำนวน 205 สายพันธุ์ รุ่นที่ 2 คัดได้ 190 สายพันธุ์ รุ่นที่ 3 จำนวน 178 สายพันธุ์ รุ่นที่ 4 จำนวน 170 สายพันธุ์ รุ่นที่ 5 จำนวน 162 สายพันธุ์ รุ่นที่ 6 จำนวน 153 สายพันธุ์ รุ่นที่ 7 ปลูกคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีความแข็งแรงและทนทานต่อโรคทั้งหมดจำนวน 147 สายพันธุ์ และต่อมาในปี พ.ศ. 2547 - 2549 ได้คัดเลือกสายพันธุ์ที่มีคุณลักษณะที่ดีและทนทานต่อโรคเพื่อใช้ประโยชน์ในแต่ละด้าน เช่น ไม้ประดับสนาม ไม้ตัดดอก และไม้กระถางเป็นต้น ทั้งหมดจำนวน 98 สายพันธุ์ ปี พ.ศ. 2550 – 2555 ได้จำแนกสายพันธุ์ที่คัดเลือกตามกลุ่มสีและชั้นของกลีบดอก ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นกลุ่มสีได้ทั้งหมด 5 กลุ่มสี ได้แก่กลุ่มสีเหลือง ส้ม ชมพู บานเย็น และแดง แบ่งตามจำนวนชั้นของกลีบดอกได้ทั้งหมด 6 แบบ ได้แก่ กลุ่มดอกที่มีจำนวนชั้น 1 2 3 7 8 และ 9 ชั้น จำนวน 74 สายพันธุ์ ในปี พ.ศ. 2556 – 2560 ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์และคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีขนาดทรงต้นและทรงพุ่มมีขนาดไม่เกิน 1 เมตร มีจำนวนแขนงข้าง 6 – 8 แขนง การออกดอกพร้อมกันเต็มต้น ลักษณะดอก และสีของกลีบดอก มีจำนวนชั้นของกลีบดอก 5 ชั้น ขึ้นไป จำนวน 65 สายพันธุ์ จนกระทั่ง ปี พ.ศ. 2561 ได้ต้นพันธุ์ที่มีดอกสีชมพูแบบดอกกึ่งซ้อน มีจำนวนชั้นของกลีบดอก 9 ชั้น กลีบค่อนข้างหนา บานทนในแปลง และมีอายุการปักแจกัน โดยใช้น้ำเปล่าประมาณ 7 วัน โดยทำการปลูกและขยายพันธุ์ไว้ ณ ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2532	รวบรวมพันธุ์บ้านขึ้นจากพื้นที่ปลูกหลายจังหวัดในภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ น่านได้จำนวน 219 สายพันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนขยายพันธุ์ ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่
2540 - 2546	F ₁ ผสมตัวเองในต้นเดียวกัน F ₇ ปลูกคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีความแข็งแรงและทนทานต่อโรคทั้งหมดจำนวน 147 สายพันธุ์	
2547 - 2549	คัดเลือกสายพันธุ์ที่มีคุณลักษณะที่ดีให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในแต่ละด้าน ได้จำนวน 98 สายพันธุ์	
2550 - 2555	จำแนกสายพันธุ์ที่คัดเลือกตามกลุ่มสีและชั้นของกลีบดอก ได้จำนวน 74 สายพันธุ์	
2556 - 2560	ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ และคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีขนาดทรงต้นและทรงพุ่มมีขนาดไม่เกิน 1 เมตร มีจำนวนแขนงข้าง 6 - 8 แขนง การออกดอกเต็มต้น จำนวนชั้นของกลีบดอก 5 ชั้น ขึ้นไป ได้จำนวน 65 สายพันธุ์	
2561	คัดเลือกลักษณะดอกสีชมพูแบบดอกกึ่งซ้อน มีจำนวนชั้นของกลีบดอก 9 ชั้น กลีบค่อนข้างหนา บานทนในแปลง โดยทำการปลูกและขยายพันธุ์ไว้ในแปลงปลูก	

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ชื่อไทย บ้านขึ้น ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zinnia elegans* 'Pastel Pink' วงศ์ Asteraceae
ไม้ล้มลุก ไม้ดอกไม้ประดับ

ลำต้น	ลำต้นกึ่งตั้งตรงสูง 70 – 85 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 55 – 70 เซนติเมตร ข้อปล้องจำนวน 6 – 7 ข้อปล้อง สีเขียว มีขนอ่อนสีขาวปกคลุมอยู่โดยรอบ ลำต้นกลวง กิ่งแขนงเกิดขึ้นบริเวณซอกใบตรงรอยต่อระหว่างข้อปล้อง จำนวน 6 – 8 กิ่ง
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปใบหอก กว้าง 4.8 - 5.2 เซนติเมตร ยาว 8.2 – 10.5 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ สีเขียวอ่อน ผิวใบมีขนหยาบ ก้านใบสั้น
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกที่ปลายยอดหรือปลายกิ่ง ก้านช่อดอกยาว 20 – 25 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางช่อดอก 8 – 9 เซนติเมตร ดอกย่อยมี 2 ชนิด คือ ดอกย่อยวงนอกและดอกย่อยวงใน ดอกย่อยวงนอกอยู่รอบนอกของดอก เป็นดอกสมบูรณ์เพศ และไม่สมบูรณ์เพศ มีจำนวนชั้น 9 ชั้น กลีบดอกกว้างเฉลี่ย 0.89 เซนติเมตร ยาวเฉลี่ย 2.75 เซนติเมตร สีชมพู (Red Group 50D) ดอกย่อยวงในอยู่ตรงกลางดอก ส่วนใหญ่เป็นดอกสมบูรณ์เพศ กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอดอยู่เหนือรังไข่ สีชมพู (Red Group 50D) ใจกลางดอกสีม่วงอ่อน (Red – Purple Group 60D) เกสรเพศผู้สีเหลือง เกสรเพศเมียสีเหลือง (เทียบสีด้วย RHS colour chart (2007))
ผล/เมล็ด	เมล็ดมีขนาดใหญ่สีดำ ทรงรีแบน
ลักษณะอื่น ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อายุตั้งแต่เพาะเมล็ดถึงระยะออกดอกร้อยละ 50 ประมาณ 50 – 60 วัน 2. จำนวนดอกต่อต้นประมาณ 30 – 50 ดอก 3. ดอกมีขนาดใหญ่ ก้านดอกยาวแข็งแรงเหมาะสำหรับเป็นไม้ตัดดอกได้ดี

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของบานชื่นพันธุ์ พาสเทล ฟิงค์
 ก ต้นและทรงพุ่ม ข ดอก

บานชื่นพันธุ์ พาสเทล ฟิงค์

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	ขั้นตอนการปรับปรุงพันธุ์	สถานที่
2532	รวบรวมพันธุ์บ้านขึ้นจากพื้นที่ปลูกหลายจังหวัดในภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ น่านได้จำนวน 219 สายพันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนขยายพันธุ์ ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ต.บ้านแหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่
2540 - 2546	↓ F ₁ ..... ผสมตัวเองในต้นเดียวกัน ↓ F ₇ ปลูกคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีความแข็งแรงและทนทานต่อโรคทั้งหมดจำนวน 147 สายพันธุ์	
2547 - 2549	คัดเลือกสายพันธุ์ที่มีคุณลักษณะที่ดีให้เหมาะสมกับการใช้ประโยชน์ในแต่ละด้าน ได้จำนวน 98 สายพันธุ์	
2550 - 2555	จำแนกสายพันธุ์ที่คัดเลือกตามกลุ่มสีและชั้นของกลีบดอก ได้จำนวน 74 สายพันธุ์	
2556 - 2560	ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ และคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีขนาดทรงต้นและทรงพุ่มมีขนาดไม่เกิน 1 เมตร มีจำนวนแขนงข้าง 6 - 8 แขนง การออกดอกเต็มต้น จำนวนชั้นของกลีบดอก 5 ชั้น ขึ้นไปได้จำนวน 65 สายพันธุ์	
2561	คัดเลือกลักษณะดอกสีส้มแบบดอกกึ่งซ้อน มีจำนวนชั้นของกลีบดอก 7 ชั้น กลีบค่อนข้างหนา บานทนในแปลง	

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ชื่อไทย บ้านขึ้น ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zinnia elegans* 'Magic Charm' วงศ์ Asteraceae
ไม้ล้มลุก ไม้ดอกไม้ประดับ

ลำต้น	ลำต้นกิ่งตั้งตรงสูง 70 – 80 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 50 – 60 เซนติเมตร ข้อปล้องจำนวน 5 – 6 ข้อปล้อง สีเขียว มีขนอ่อนสีขาวปกคลุมอยู่โดยรอบ ลำต้นกลวง กิ่งแขนงเกิดขึ้นบริเวณซอกใบตรงรอยต่อระหว่างข้อปล้อง จำนวน 6 – 8 กิ่ง
ใบ	ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปใบหอก กว้าง 4 - 5 เซนติเมตร ยาว 7.8 – 9.8 เซนติเมตร ปลายใบแหลม โคนใบมน ขอบใบเรียบ สีเขียวอ่อน ผิวใบมีขนหยาบ ก้านใบสั้น
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอกแบบช่อกระจุก ออกที่ปลายยอดหรือปลายกิ่ง ก้านช่อดอกยาว 20 – 25 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางช่อดอก 7.5 – 8.5 เซนติเมตร ดอกย่อยมี 2 ชนิด คือ ดอกย่อยวงนอกและดอกย่อยวงใน ดอกย่อยวงนอกอยู่รอบนอกของดอก เป็นดอกสมบูรณ์เพศ และไม่สมบูรณ์เพศมีจำนวนชั้น 7 ชั้น กลีบดอกกว้างเฉลี่ย 0.86 เซนติเมตร ยาวเฉลี่ย 2.93 เซนติเมตร สีส้ม (Orange Group 24B) ดอกย่อยวงในอยู่ตรงกลางดอก ส่วนใหญ่เป็นดอกสมบูรณ์เพศ กลีบดอกเชื่อมกันเป็นหลอดอยู่เหนือรังไข่ สีแดงอมส้ม (Orange – Red Group 32C) ใจกลางดอกสีม่วงแดง (Red – Purple Group 57A) เกสรเพศผู้สีเหลือง เกสรเพศเมียสีเหลือง (เทียบสีด้วย RHS colour chart (2007))
ผล/เมล็ด	เมล็ดมีขนาดใหญ่สีดำ ทรงรีแบน
ลักษณะอื่น ๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อายุตั้งแต่เพาะเมล็ดถึงระยะออกดอกร้อยละ 50 ประมาณ 50 – 60 วัน 2. จำนวนดอกต่อต้นประมาณ 35 – 45 ดอก 3. เหมาะสำหรับใช้เป็นไม้ประดับแปลงหรือไม้ตัดดอกได้ดี

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของบานชื่นพันธุ์เมจิก ชาร์ม

ก ต้นและทรงพุ่ม ข ดอก

บานชื่นพันธุ์เมจิก ชาร์ม

ว่านสี่ทิศลูกผสมพันธุ์เกรซ
(*Hippeastrum* ‘Grace’)

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ – สกุล สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่ เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
 กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์ 0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

ว่านสี่ทิศลูกผสมพันธุ์เกรซ (*Grace*) เป็นลูกผสมว่านสี่ทิศดอกซ้อนสีแดง เกิดจากการผสมระหว่างว่านสี่ทิศ *Hippeastrum* ‘Tango’ ซึ่งเป็นว่านสี่ทิศดอกขนาดกลางมีกลีบรวม 6 กลีบ สีน้ำตาลแดง พันสีเขียวอ่อน กลีบล่าง 3 กลีบ มีแถบสีเขียวอ่อนชัดเจน ลักษณะกลีบเรียวยาวปลายกลีบบิดเล็กน้อย พันธุ์แม่กับว่านสี่ทิศ รหัส A19677 ซึ่งเป็นว่านสี่ทิศดอกซ้อนสีแดงขาว กลีบรวมรูปไข่ ปลายแหลม จำนวน 15 – 17 กลีบ พันธุ์พ่อ พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งได้เริ่มคัดเลือกต้นพ่อแม่พันธุ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 และผสมพันธุ์ในปี พ.ศ. 2556 เมื่อเกิดฝักและติดเมล็ดจึงนำมาเพาะได้ต้นอ่อนทั้งหมดจำนวน 55 ต้น ปลูกเลี้ยงจนกระทั่งเริ่มแทงช่อดอกครั้งแรกในปี พ.ศ. 2558 นำมาปลูกทดสอบและคัดเลือกลูกผสมที่มีสีสวยงาม แปลกตา มีความทนทานต่อโรคและมีการแตกกอดี จากนั้นในปี พ.ศ. 2559 – 2561 ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอ จำนวน 3 รุ่น ได้ว่านสี่ทิศดอกกิ่งซ้อนสีแดง ก้านช่อดอกยาว ตรง และแข็งแรง เหมาะสำหรับใช้ปักแจกัน มีอายุการปักแจกันได้นาน 7 วัน ในปี พ.ศ. 2562 ทำการเพิ่มขยายปริมาณลูกผสมดังกล่าวไว้ ณ ศูนย์บริการการพัฒนขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2550	รวบรวมต้นและคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนา ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ ผลบ้านไร่อัน เนื่องมาจาก พระราชดำริ ต.บ้าน แหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่
2556	<i>Hippeastrum</i> 'Tango' x ว่านสีทศรหัส A19677	
2556	เกิดฝักและติดเมล็ดจึงนำมาเพาะได้ต้นอ่อนทั้งหมดจำนวน 55 ต้น	
2558	คัดเลือกลูกผสมที่มีสีสวยงาม แปลกตา มีความทนทานต่อ โรคและมีการแตกกอดี	
2559 – 2561	ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของพันธุ์ จำนวน 3 รุ่น ได้ว่านสีทศดอกซ้อนสีแดง ก้านช่อดอกยาว ตรง และ แข็งแรง	
2562	เพิ่มขยายปริมาณลูกผสมที่แปลงทดสอบ	

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ว่านสีทศลูกผสม ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hippeastrum* 'Grace' วงศ์ Amaryllidaceae ไม้ดอกไม้ประดับ

ราก ระบบรากฝอย เจริญมาจากส่วนฐานหัว มีลักษณะกลมเรียวยาวไปทางปลายเล็กน้อย ยาว 1-3 ฟุต รากอ่อนสีขาว รากแก่สีน้ำตาลอ่อน ปลายรากแตกแขนง

ลำต้น ลำต้นใต้ดินแบบหัวหอม เส้นรอบวง 30-35 เซนติเมตร ประกอบด้วยกาบใบ สีขาวเชื่อมติดกันเป็นวง และเรียงซ้อนกันเป็นชั้น ทำหน้าที่สะสมอาหาร กาบใบชั้นนอกสุดมีลักษณะแห้งเป็น

แผ่นบางทำหน้าที่ป้องกันการคายน้ำ ส่วนฐานหัวประกอบด้วยข้อสั้น ๆ อัดแน่นอยู่บริเวณส่วนล่างของหัว

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปแถบ มีจำนวน 5 – 7 ใบ กว้าง 3 - 4 เซนติเมตร ยาว 50 - 60 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบอวบน้ำ ผิวใบเกลี้ยง

ดอก/ช่อดอก ช่อดอกแบบช่อแบบซี่ร่ม ช่อดอกยาว 60 - 65 เซนติเมตร ก้านช่อดอกตั้งตรงยาว 40 - 45 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ย 1.5 เซนติเมตร อวบน้ำ สีเขียว ภายในกลวง จำนวนดอกต่อช่อ 4 ดอก ดอกมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 13 - 14 เซนติเมตร กลีบรวมจำนวน 6 กลีบ โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอด กลีบรวมชั้นนอกและกลีบรวมชั้นใน จำนวน 6 กลีบ รูปไข่ ปลายกลีบบิดเป็นริ้วเล็กน้อย สีพื้นสีแดง (Red Group 45B) มีลายเป็นลายร่างแห กลางกลีบถึงโคนกลีบสีเหลืองอมเขียว (Yellow – Green Group 150B) เกสรเพศผู้เป็นหมันคล้ายกลีบดอกอยู่ชั้นในมีขนาดเล็กกว่ากลีบรวมปกติ (เทียบสีด้วย RHS Colour Chart (2007))

ฝัก/เมล็ด ผลแบบ capsule มี 3 พู สีเขียว เส้นผ่านศูนย์กลาง 2 – 3 เซนติเมตร เมล็ดมีขนาดใหญ่ ลักษณะแบน มีปีก สีดำ

ลักษณะอื่นๆ

1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่ถึงออกดอก 30 - 45 วัน
2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 12 หน่อ/กอ

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของว่านสีที่ศลุภสมพันธุ์เกรซ
 ก ลำต้นใต้ดินและใบ ข ดอกและช่อดอก

ว่านสีที่ศลุภสมพันธุ์เกรซ

ว่านสี่ทิศลูกผสมพันธุ์วีนิัส
(*Hippeastrum 'Venus'*)

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ - สกุล สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่ เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์ 0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

ว่านสี่ทิศลูกผสมพันธุ์วีนิัส (*Venus*) เป็นลูกผสมว่านสี่ทิศดอกซ้อนสีส้มแดงลายขาว เกิดจากการผสมระหว่าง ว่านสี่ทิศ *Hippeastrum 'Limona'* พันธุ์แม่ ซึ่งเป็นว่านสี่ทิศดอกขนาดใหญ่ กลีบรวมรูปไข่ จำนวน 6 กลีบ พื้นสีเขียวอ่อน ลายตาข่ายสีน้ำตาลแดง กับว่านสี่ทิศ รหัส A36755 พ่อพันธุ์ ซึ่งเป็นว่านสี่ทิศดอกกิ่งซ้อนสีแดง ดอกขนาดกลาง กลีบดอกรูปรีปลายกลีบห่อ กลีบรวม จำนวน 11-13 กลีบ พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนaxyพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งได้รวบรวมต้นพันธุ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 คัดเลือกและผสมในปี พ.ศ. 2557 - 2558 เมื่อเกิดฝักและติดเมล็ดจึงนำมาเพาะได้ต้นอ่อนทั้งหมดจำนวน 95 ต้น ปลูกเลี้ยงจนกระทั่งเริ่มแทงช่อดอกครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2560 นำมาปลูกทดสอบและคัดเลือกลูกผสมที่มีกลีบดอกซ้อน สีสันสวยงาม และมีการแตกกอดี จากนั้นในปี พ.ศ. 2561 - 2563 ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอ จำนวน 3 รุ่น ได้ว่านสี่ทิศดอกซ้อนสีส้มแดง แถบสีขาวตามยาวของกลีบ ก้านช่อดอกยาว ตรง และแข็งแรง เหมาะสำหรับใช้ปักแจกัน มีอายุการปักแจกันได้นาน 7 วัน ในปี 2564 ทำการเพิ่มขยายปริมาณลูกผสมดังกล่าวไว้ ณ ศูนย์บริการการพัฒนaxyพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอดง จังหวัดเชียงใหม่

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2550	รวบรวมต้นและคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนา ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ ผลบ้านไร่อัน เนื่องมาจาก พระราชดำริ ต.บ้าน แหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่
2556	<i>Hippeastrum</i> 'Limona' x ว่านสีทศรหัส A36755	
2556	เกิดฝักและติดเมล็ดจึงนำมาเพาะได้ต้นอ่อนทั้งหมดจำนวน 95 ต้น	
2558	คัดเลือกลูกผสมกลีบซ้อน สีสวย และมีการแตกกอดี	
2559 – 2561	ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของพันธุ์ จำนวน 3 รุ่น ได้ว่านสีทศดอกซ้อนสีส้มแดง แฉบสีขาวตามยาวของกลีบ ก้านช่อดอกยาว ตรง และแข็งแรง	
2562	เพิ่มขยายปริมาณลูกผสมที่แปลงทดสอบ	

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ว่านสีทศลูกผสม ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hippeastrum* 'Venus' วงศ์ Amaryllidaceae
ไม้ดอกไม้ประดับ

ราก ระบบรากฝอย เจริญมาจากส่วนฐานหัว มีลักษณะกลมเรียวยาวไปทางปลายเล็กน้อย
ยาว 1–3 ฟุต รากอ่อนสีขาว รากแก่สีน้ำตาลอ่อน ปลายรากแตกแขนง

ลำต้น ลำต้นใต้ดินแบบหัวหอม เส้นรอบวง 30-35 เซนติเมตร ประกอบด้วยกาบใบ สีขาวเชื่อมติดกัน
เป็นวง และเรียงซ้อนกันเป็นชั้น ทำหน้าที่สะสมอาหาร กาบใบชั้นนอกสุดมีลักษณะแห้งเป็น

แผ่นบางทำหน้าที่ป้องกันการคายน้ำ ส่วนฐานหัวประกอบด้วยข้อสั้น ๆ อัดแน่นอยู่บริเวณส่วนล่างของหัว

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปแถบ มีจำนวน 6 – 8 ใบ กว้าง 3 - 4 เซนติเมตร ยาว 50 - 60 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบอวบน้ำ ผิวใบเกลี้ยง

ดอก/ช่อดอก ช่อดอกแบบช่อแบบซี่ร่ม ช่อดอกยาว 65 - 70 เซนติเมตร ก้านช่อดอกตั้งตรงยาว 50 - 55 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ย 2.1 เซนติเมตร อวบน้ำ สีเขียว ภายในกลวง จำนวนดอกต่อช่อ 4 ดอก ดอกมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกประมาณ 12 - 13 เซนติเมตร กลีบรวมรูปไข่ จำนวน 14-15 กลีบ จำนวนช่อดอกประมาณ 2 ช่อต่อหัว กลีบดอกซ้อนหนา โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอด กลีบรวมสีส้มแดง (Orange - Red Group 33A) แถบสีขาวตามยาวของกลีบ (White Group 155D) (เทียบสีด้วย RHS Colour Chart (2007))

ฝัก/เมล็ด ผลแบบ capsule มี 3 พู สีเขียว เส้นผ่านศูนย์กลาง 2 - 3 เซนติเมตร เมล็ดมีขนาดใหญ่ ลักษณะแบน มีปีก สีดำ

ลักษณะอื่นๆ

1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่ถึงออกดอก 30 - 45 วัน
2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 7 หน่อ/กอ

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของว่านสี่ทิศลูกผสมพันธุ์วินัส
 ก ลำต้นใต้ดินและใบ ข ดอกและช่อดอก

ว่านสี่ทิศลูกผสมพันธุ์วินัส

ว่านสี่ทิศลูกผสมพันธุ์ฉันทนา
(*Hippeastrum* 'Chantana')

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ - สกุล สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่ เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
 กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์ 0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติ

ว่านสี่ทิศลูกผสมพันธุ์ ฉันทนา (Chantana) เป็นลูกผสมว่านสี่ทิศสีเขียวย่อ่นเกิดจากการผสมระหว่างว่านสี่ทิศ รหัส 1313 พันธุ์แม่ ซึ่งเป็นดอกสีขาวอมเขียว มีขนาดกลาง กลีบรวมรูปไข่ จำนวน 6 กลีบ กับว่านสี่ทิศ *Hippeastrum* 'Antarctica' พันธุ์พ่อ ซึ่งเป็นว่านสี่ทิศสีขาวดอกขนาดกลาง กลีบรวมรูปไข่กว้าง จำนวน 6 กลีบ พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้คัดเลือกต้นพ่อแม่พันธุ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 และผสมในปี พ.ศ. 2558 เมื่อเกิดฝักและติดเมล็ดจึงนำมาเพาะได้ต้นอ่อนทั้งหมดจำนวน 24 ต้น ปลูกเลี้ยงจนกระทั่งเริ่มแทงช่อดอกครั้งแรกในปี พ.ศ. 2561 ปลูกทดสอบลูกผสมขนาดกลาง ซึ่งมีทรงต้นกระทัดรัดมีความทนทานต่อโรค ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอ จำนวน 3 รุ่น ปี พ.ศ. 2562 – 2563 ได้ว่านสี่ทิศดอกสีเหลืองอมเขียว ก้านช่อดอกยาว ตรง และแข็งแรง อายุการปักแจกันได้นาน 7 วัน และในปี พ.ศ. 2564 เพิ่มขยายปริมาณลูกผสมดังกล่าวไว้ ณ ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอลำปาง จังหวัดเชียงใหม่

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2550	รวบรวมต้นและคัดเลือกพ่อแม่พันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนา ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ ผลบ้านไร่อัน เนื่องมาจาก พระราชดำริ ต.บ้าน แหวน อ.หางดง จ.เชียงใหม่
2558	ว่านสีที่ศรหัส 1313 x <i>Hippeastrum</i> 'Antarctica' เกิดฝักและติดเมล็ดจึงนำมาเพาะได้ต้นอ่อนทั้งหมดจำนวน 24 ต้น	
2561-2563	คัดเลือกลูกผสมลูกผสมที่มีทรงต้นกระทัดรัดมีความ ทนทานต่อโรค	
	ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของพันธุ์ จำนวน 3 รุ่น ได้ว่านสีที่ศรหัสสีเหลืองอมเขียว ก้านช่อดอกยาว ตรง และ แข็งแรง	
2564	เพิ่มขยายปริมาณลูกผสมที่แปลงทดสอบ	

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท	ว่านสีที่ศรหัสลูกผสม ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Hippeastrum</i> 'Chantana' วงศ์ Amaryllidaceae ไม้ดอกไม้ประดับ
ราก	ระบบรากฝอย เจริญมาจากส่วนฐานหัว มีลักษณะกลมเรียวยาวไปทางปลายเล็กน้อย ยาว 1-3 ฟุต รากอ่อนสีขาว รากแก่สีน้ำตาลอ่อน ปลายรากแตกแขนง
ลำต้น	ลำต้นใต้ดินเป็นแบบหัวหอม เส้นรอบวง 30-35 เซนติเมตร ประกอบด้วยกาบใบ สีขาวเชื่อม ติดกันเป็นวง และเรียงซ้อนกันเป็นชั้น ทำหน้าที่สะสมอาหาร กาบใบชั้นนอกสุดมีลักษณะ

แห้งเป็นแผ่นบางทำหน้าที่ป้องกันการคายน้ำ ส่วนฐานหัวประกอบด้วยข้อสั้น ๆ อัดแน่นอยู่บริเวณส่วนล่างของหัว

ใบ ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปแถบ มีจำนวน 6 – 8 ใบ กว้าง 3 - 4 เซนติเมตร ยาว 50 - 60 เซนติเมตร ปลายใบแหลม ขอบใบเรียบ แผ่นใบอวบน้ำ ผิวใบเกลี้ยง

ดอก/ช่อดอก ดอกเป็นช่อแบบซี่ร่ม ช่อดอกยาว 60 - 65 เซนติเมตร ก้านช่อดอกตั้งตรง ยาว 40 - 45 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ย 2 เซนติเมตร อวบน้ำ สีเขียว ภายในกลวงจำนวนดอกต่อช่อ 4 ดอก ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางดอกเฉลี่ย 11 เซนติเมตร โคนกลีบเชื่อมกันเป็นหลอด กลีบรวมจำนวน 6 กลีบ กลีบรวมชั้นนอกและกลีบรวมชั้นใน รูปไข่ สีเหลืองอมเขียว (Yellow - Green Group 145B) เกสรเพศผู้ 6 อัน อับเรณูสีเหลือง ก้านชูอับเรณูสีขาว (เทียบสีด้วย RHS Colour Chart (2007))

ฝัก/เมล็ด ผลแบบ capsule มี 3 พู สีเขียว เส้นผ่านศูนย์กลาง 2 - 3 เซนติเมตร เมล็ดมีขนาดใหญ่ ลักษณะแบน มีปีก สีดำ

ลักษณะอื่นๆ

1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่ถึงออกดอก 30 - 45 วัน
2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 7 หน่อ/กอ

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของว่านสีทีศลูกผสมพันธุ์ฉันทนา

ก ลำต้นใต้ดินและใบ ข ดอกและช่อดอก

ว่านสีทีศลูกผสมพันธุ์ฉันทนา

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู แองเจิล
(*Curcuma alismatifolia* 'CMU Angel')

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ - สกุล สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่ เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
 กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์ 0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู แองเจิล (CMU Angel) เป็นปทุมมาลูกผสมสีม่วงแดง เกิดจากการผสมระหว่างปทุมมา (*Curcuma alismatifolia* Gagnep.) คัดเลือกดอกสีม่วง รหัส PT 40/3 พันธุ์แม่กับปทุมมา (*C. alismatifolia* Gagnep.) คัดเลือกดอกสีม่วงแดง รหัส PT 40/5 พ่อพันธุ์ พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เริ่มรวบรวมพันธุ์ปทุมมาและกระเจียวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 โดยคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีลักษณะดี สีสีนสวยงาม และทนทานต่อโรค ในปี พ.ศ. 2541 ได้ผสมปทุมมาดอกสีม่วงกับปทุมมาดอกสีม่วงแดง เมื่อเกิดฝักจึงนำไปเพาะเลี้ยงในห้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ในปี พ.ศ. 2542 ได้ต้นอ่อนจากห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จำนวน 7 ต้น ในปี พ.ศ. 2543 ออกดอกและคัดเลือกลูกผสมที่มี สีสวย และมีทรงต้นขนาดเล็ก กระทัดรัด จากนั้นปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2546 จำนวน 3 รุ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ได้ขยายปริมาณในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและออกปลูกทดสอบ ณ ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอดงขาง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ปทุมมา ที่มีช่อดอกสีม่วงแดง มีการใช้งานช่อดอกตัดเมื่อดอกจริงบาน ½ ของช่อดอก มีอายุการปักแจกันนาน 7 - 9 วัน

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

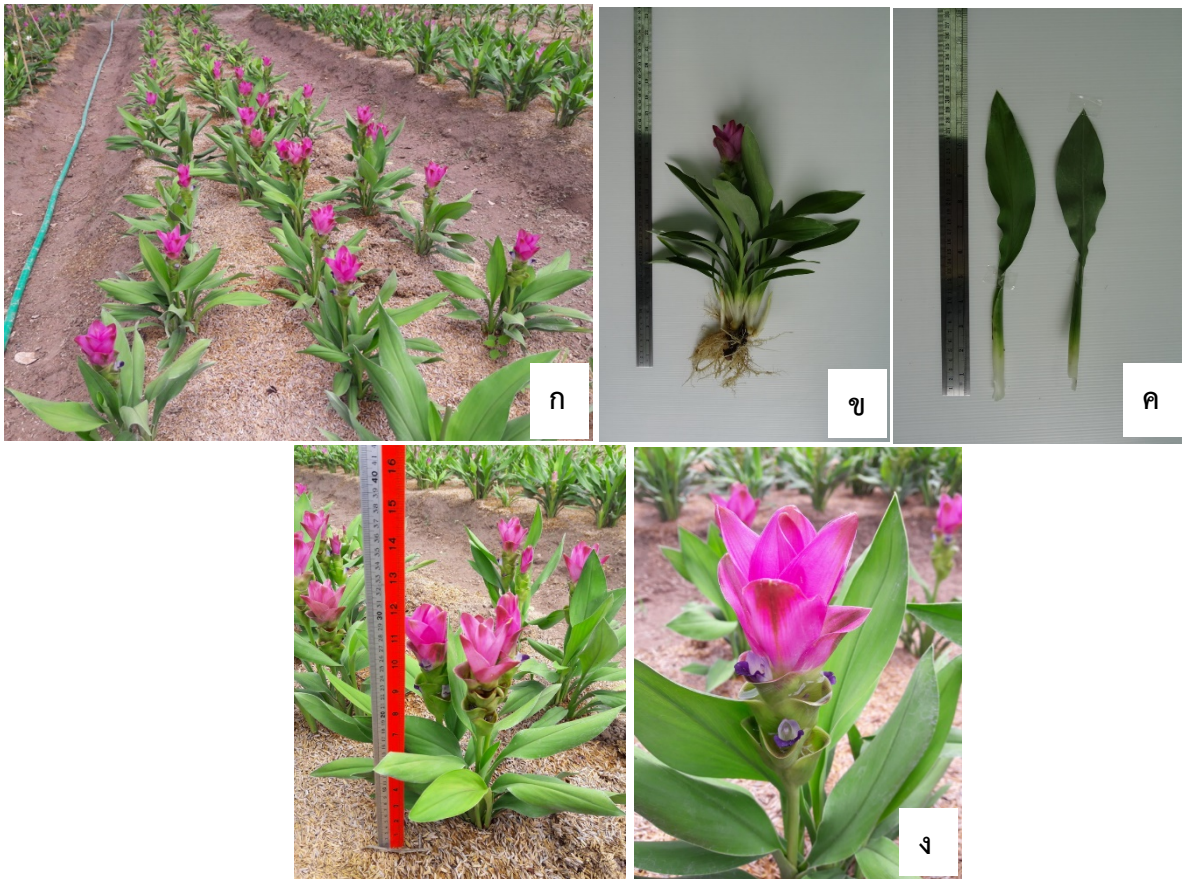
ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2528	รวบรวมต้นพ่อแม่พันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนา ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล บ้านไร่อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลบ้าน แหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2541	ปทุมมารหัส PT 40/3 x ปทุมมารหัส PT 40/5	
2542	นำเมล็ดมาเพาะเลี้ยงในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ได้ต้นอ่อน จำนวน 7 ต้น	
2543	คัดเลือกลูกผสมที่มีสีสวย และมีทรงต้นขนาดเล็ก กะทัดรัด สำหรับเป็นไม้กระถาง	
2544-2546	ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของพันธุ์ จำนวน 3 รุ่น ได้ต้นที่มีช่อดอกสีม่วงแดง	
2547	เพิ่มขยายปริมาณในแปลงปลูก	

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท	ไม้ดอกสกุลขมิ้น ชื่อวิทยาศาสตร์ <i>Curcuma alismatifolia</i> 'CMU Angel' วงศ์ Zingiberaceae ไม้ดอกไม้ประดับ
ราก	ระบบรากฝอย รากสะสมอาหารเกิดจากหัวใหม่มีขนาดใหญ่ ทำหน้าที่สะสมอาหารบริเวณ ปลายรากทำให้รากบวมพองออกเป็นตุ่มขนาดใหญ่สีขาว (milk stalk)
ลำต้น	เหง้าหรือลำต้นใต้ดิน มีลักษณะเป็นแง่ง เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 – 2.0 เซนติเมตร สีน้ำตาล อ่อน เนื้อในสีขาว ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร ลำต้นที่อยู่เหนือดินเป็นลำต้นเทียม ความสูง

ใบ	<p>วัดจากโคนถึงระดับพุ่มใบ 20 - 25 เซนติเมตร (รวมกาบใบ) ความกว้างทรงพุ่ม 25 - 30 เซนติเมตร เกิดจากการอัดตัวกันของกาบใบ ลำต้นเทียมเกิดจากตาข้างของเหง้า</p> <p>ใบเดี่ยว รูปรี มีจำนวน 5 - 7 ใบ กว้าง 5 - 7 เซนติเมตร ยาว 15 - 17 เซนติเมตร สีเขียวเข้ม แผ่นใบเรียบ หนาและแข็ง ใต้ใบไม่มีขน</p>
ดอก/ช่อดอก	<p>ช่อดอกแบบช่อแน่น ออกที่โคนของใบสุดท้าย ความสูงของช่อดอกจากระดับเหนือดิน 25 - 35 เซนติเมตร ช่อดอกยาวตรง กว้าง 8 - 11 เซนติเมตร ยาว 15 - 17 เซนติเมตร ใบประดับส่วนบน (coma bract) มีจำนวน 8 - 10 กลีบ รูปรี ปลายแหลม สีม่วงแดง (Red-Purple Group N74B) ปลายกลีบฉาบน้ำตาลแดง (Red- Purple Group 71A) ใบประดับล่าง (main bract) มีจำนวน 7 - 9 กลีบ รูปตัวยูกลับหัว สีเขียวอมเหลือง (Yellow - Green Group 146B) ก้านดอกตรงและยาว 15 - 20 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ย 0.6 เซนติเมตร ดอกจริงอยู่ในซอกของใบประดับ กลีบเลี้ยง 1 กลีบ กลีบดอก 2 กลีบ กลีบดอก 1 กลีบ กว้างเฉลี่ย 1.3 ยาวเฉลี่ย 3.5 เซนติเมตร สีม่วง (Violet Group 86A) โคนกลีบดอก และกลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูปกรวย (เทียบสีด้วย RHS Colour Chart (2007))</p>
ฝัก/เมล็ด	<p>ฝักมีสีเขียวอ่อน เมล็ดสีน้ำตาล</p>
ลักษณะอื่นๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่ถึงออกดอก 65 - 75 วัน 2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 6-7 หน่อ/กอ

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู แองเจิล
ก ต้น ข ราก ลำต้นใต้ดิน และต้น ค ใบ ง ช่อดอก

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู แองเจิล

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู แฮปปี้
(*Curcuma alismatifolia* ‘CMU Happy’)

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ – สกุล   สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่   เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
                           กรุงเทพมหานคร 10700
โทรศัพท์   0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติ

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู แฮปปี้ (CMU Happy) เป็นปทุมมาลูกผสมสีชมพู เกิดจากการผสมระหว่างปทุมมา (*Curcuma alismatifolia* Gagnep.) คัดเลือกสีม่วง รหัส PT 39/1 พันธุ์แม่ กับ ปทุมมา (*C. alismatifolia* Gagnep.) สีชมพู รหัส PT 40/4 พันธุ์พ่อ พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รวบรวมพันธุ์ปทุมมาและกระเจียวตั้งแต่ปี 2528 โดยคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีลักษณะดี สีสดใสสวยงาม และทนทานต่อโรค ทำการผสมในปี 2541 โดยได้ผสมปทุมมาดอกสีม่วงกับปทุมมาดอกสีม่วงแดง เมื่อเกิดฝักจึงนำไปเพาะเลี้ยงในห้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ในปี พ.ศ. 2542 ได้ต้นอ่อนจากห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จำนวน 3 ต้น ในปี พ.ศ. 2543 ออกดอกและคัดเลือกลูกผสมที่มี สีสวย และมีทรงต้นขนาดเล็ก กระทัดรัด จากนั้นปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2546 จำนวน 3 รุ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ได้ขยายปริมาณในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและออกปลูกทดสอบ ณ ศูนย์บริการการพัฒนขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ปทุมมา ที่มีช่อดอกสีม่วงแดง มีการใช้งานช่อดอกตัดเมื่อดอกจริงบาน 1/2 ของช่อดอก มีอายุการปักแจกันนาน 5 – 7 วัน

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2528	รวบรวมต้นพ่อแม่พันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนา ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล บ้านไร่อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลบ้าน แหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2541	↓ ปทุมมารหัส PT 39/1 x ปทุมมารหัส PT 40/4	
2542	↓ นำเมล็ดมาเพาะเลี้ยงในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ได้ต้นอ่อน จำนวน 3 ต้น	
2543	↓ คัดเลือกลูกผสมที่มีสีสวย และมีทรงต้นขนาดเล็ก กะทัดรัด สำหรับเป็นไม้กระถาง	
2544-2546	↓ ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของพันธุ์ จำนวน 3 รุ่น ได้ต้นที่มีช่อดอกสีม่วงแดง	
2547	↓ เพิ่มขยายปริมาณในแปลงปลูก	

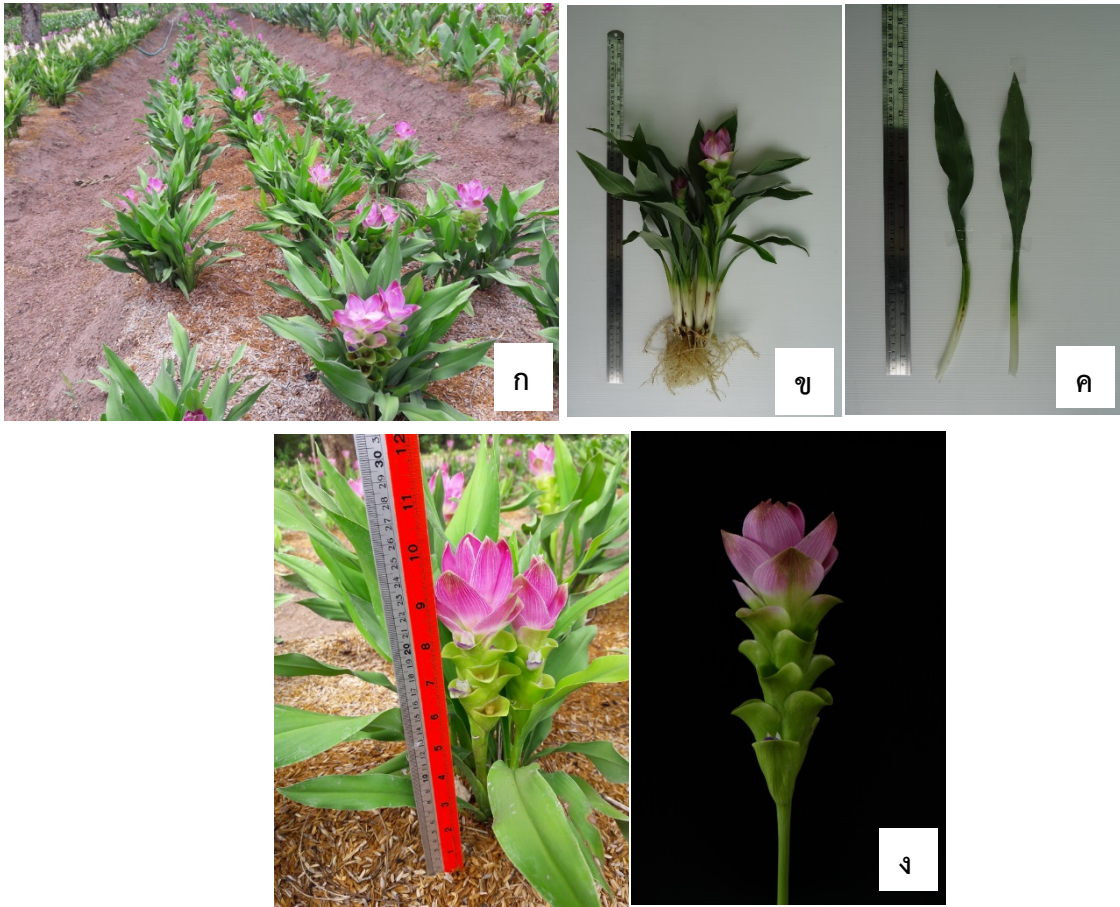
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ไม้ดอกสกุลขมิ้น ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma alismatifolia* 'CMU Happy'
วงศ์ Zingiberaceae ไม้ดอกไม้ประดับ

ราก ระบบรากฝอย รากสะสมอาหารเกิดจากหัวใหม่มีขนาดใหญ่ ทำหน้าที่สะสมอาหารบริเวณปลายรากทำให้รากบวมพองออกเป็นตุ่มขนาดใหญ่สีขาว (milk stalk)

ลำต้น เหง้าหรือลำต้นใต้ดิน มีลักษณะเป็นแง่ง เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 – 2.0 เซนติเมตร สีน้ำตาลอ่อน เนื้อในสีขาว ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร ลำต้นที่อยู่เหนือดินเป็นลำต้นเทียม ความสูง

	วัดจากโคนถึงระดับพุ่มใบ 25 - 30 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 20 - 30 เซนติเมตร เกิดจากการอัดตัวกันของกาบใบ ลำต้นเทียมเกิดจากตาข้างของเหง้า
ใบ	ใบเดี่ยว รูปรีแคบ มีจำนวน 4 - 5 ใบ กว้าง 4 - 5 เซนติเมตร ยาว 20 - 25 เซนติเมตร สีเขียว เข้ม แผ่นใบเรียบ หนาและแข็ง ใต้ใบไม่มีขน
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอกแบบช่อแน่น ออกที่โคนของใบสุดท้าย ความสูงของช่อดอกจากระดับเหนือดิน 25 - 30 เซนติเมตร ช่อดอกยาวตรง กว้าง 7 - 10 เซนติเมตร ยาว 15 - 18 เซนติเมตร ใบ ประดับส่วนบน (coma bract) มีจำนวน 10 - 12 กลีบ รูปรี ปลายแหลม สีม่วงแดง (Red - Purple Group N74B) ปลายกลีบฉาบน้ำตาลแดง (Red - Purple Group 64A) ใบประดับ ล่าง (main bract) มีจำนวน 9 - 11 กลีบ รูปตัวยูกลับหัว สีเขียวอมเหลือง (Yellow Green Group 146D) ก้านดอกตรงและยาว 10 - 15 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ย 0.6 เซนติเมตร ดอกจริงอยู่ในซอกของใบประดับ กลีบเลี้ยง 1 กลีบ กลีบดอก 2 กลีบ กลีบดอก 1 กลีบ เปลี่ยนเป็นรูปปาก กว้างเฉลี่ย 1.1 ยาวเฉลี่ย 3.5 เซนติเมตร สีม่วง (Violet Group 83B) โคนกลีบดอกและกลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูปกรวย (เทียบสีด้วย RHS Colour Chart (2007))
ฝัก/เมล็ด	ฝักมีสีเขียวอ่อน เมล็ดสีน้ำตาล
ลักษณะอื่นๆ	1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่ถึงออกดอก 65 - 75 วัน 2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 6-7 หน่อ/กอ

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู แอปปี
ก ต้น ข ราก ลำต้นใต้ดินและต้น ค ใบ ง ช่อดอก

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู แอปปี

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู ฮาร์โมนี
(*Curcuma alismatifolia* ‘CMU Harmony’)

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ – สกุล   สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่   เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
                        กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์   0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติ

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ ซีเอ็มยู ฮาร์โมนี (CMU Harmony) เป็นพุ่มมาลูกผสมสีม่วงแดง เกิดจากการผสมระหว่างพุ่มมา (*Curcuma alismatifolia* Gagnep.) คัดเลือกสีม่วง รหัส PT39/12 พันธุ์แม่ กับ พุ่มมา (*Curcuma alismatifolia* Gagnep.) สีชมพู รหัส PT 39/4 พันธุ์พ่อ พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งได้เริ่มทำการรวบรวมพันธุ์พุ่มมาและกระเจียวตั้งแต่ปีพ.ศ. 2528 โดยคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีลักษณะดี สีมันสวยงาม และทนทานต่อโรค ได้ทำการผสมในปีพ.ศ. 2541 ได้ผสมพุ่มมาดอกสีม่วงกับพุ่มมาดอกสีชมพู เมื่อเกิดฝักจึงนำไปเพาะเลี้ยงในห้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ในปี พ.ศ. 2542 ได้ต้นอ่อนจากห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จำนวน 5 ต้น ในปี พ.ศ. 2543 ออกดอกและคัดเลือกลูกผสมที่มี สีสวย และมีทรงต้นขนาดเล็ก กระทบรัศมี สำหรับเป็นไม้กระถาง จากนั้นปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2546 จำนวน 3 รุ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ได้ขยายปริมาณในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและออกปลูกทดสอบ ณ ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ได้พุ่มมา ที่มีช่อดอกสีม่วงแดง มีการใช้งานช่อดอกตัดเมื่อดอกจริงบาน ½ ของช่อดอก มีอายุการปักแจกันนาน 5 – 7 วัน

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2528	รวบรวมต้นพ่อแม่พันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนา ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล บ้านไร่อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลบ้าน แหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2541	▶ ปทุมมารหัส PT39/12 x ปทุมมารหัส PT 39/4	
2542	▶ นำเมล็ดมาเพาะเลี้ยงในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ได้ต้นอ่อน จำนวน 5 ต้น	
2543	▶ คัดเลือกลูกผสมที่มีสีสวย และมีทรงต้นขนาดเล็ก กะทัดรัด สำหรับเป็นไม้กระถาง	
2544–2546	▶ ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของพันธุ์ จำนวน 3 รุ่น ได้ต้นที่มีช่อดอกสีม่วงแดง	
2547	▶ เพิ่มขยายปริมาณในแปลงปลูก	

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ไม้ดอกสกุลขมิ้น ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma alismatifolia* Gagnep. วงศ์ Zingiberaceae
ไม้ดอกไม้ประดับ

ราก ระบบรากฝอย รากสะสมอาหารเกิดจากหัวใหม่มีขนาดใหญ่ ทำหน้าที่สะสมอาหารบริเวณปลายรากทำให้รากบวมพองออกเป็นตุ่มขนาดใหญ่สีขาว (milk stalk)

ลำต้น เหง้าหรือลำต้นใต้ดิน มีลักษณะเป็นแง่ง เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 – 2.0 เซนติเมตร สีนํ้าตาลอ่อน เนื้อในสีขาว ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร ลำต้นที่อยู่เหนือดินเป็นลำต้นเทียม ความสูง

วัดจากโคนถึงระดับพุ่มใบ 20 - 25 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 15 - 20 เซนติเมตร เกิดจากการอัดตัวกันของกาบใบ ลำต้นเทียมเกิดจากตาข้างของเหง้า

ใบ ใบเดี่ยว รูปรี มีจำนวน 5 - 6 ใบ กว้าง 5 - 7 เซนติเมตร ยาว 14 - 17 เซนติเมตร สีเขียวเข้ม แผ่นใบเรียบ หนาและแข็ง ใต้ใบไม่มีขน

ดอก/ช่อดอก ช่อดอกแบบช่อแน่น ออกที่โคนของใบสุดท้าย ความสูงของช่อดอกจากระดับเหนือดิน 25 - 35 เซนติเมตร ช่อดอกยาวตรง กว้าง 6 - 8 เซนติเมตร ยาว 12 - 15 เซนติเมตร ใบประดับส่วนบน (coma bract) มีจำนวน 8 - 10 กลีบ รูปรี ปลายแหลม สีม่วงแดง (Red - Purple Group N74C) ปลายกลีบฉาบเขียวเหลือง (Yellow - Green Group 148A) ใบประดับล่าง (main bract) มีจำนวน 7 - 10 กลีบ รูปตัวยูกลับหัว สีเขียวอมเหลือง (Yellow - Green Group 144C) ก้านดอกตรงและยาว 10 - 20 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ย 0.5 เซนติเมตร ดอกจริงอยู่ในซอกของใบประดับ กลีบเลี้ยง 1 กลีบ กลีบดอก 2 กลีบ กลีบดอก 1 กลีบ เปลี่ยนเป็นรูปปาก กว้างเฉลี่ย 1.1 ยาวเฉลี่ย 3.3 เซนติเมตร สีม่วง (Purple - Violet Group N82B) โคนกลีบดอกและกลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูปกรวย (เทียบสีด้วย RHS Colour Chart (2007))

ฝัก/เมล็ด ฝักมีสีเขียวอ่อน เมล็ดสีน้ำตาล

ลักษณะอื่นๆ

1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่ถึงออกดอก 65 - 75 วัน
2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 6-7 หน่อ/กอ

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู ฮาร์โมนี
 ก ราก ลำต้นใต้ดิน และต้น ข ใบ ค ช่อดอก

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู ฮาร์โมนี

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู วิคตอรี
(*Curcuma alismatifolia* ‘CMU Victory’)

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ – สกุล สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่ เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์ 0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติ

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู วิคตอรี (CMU Victory) เป็นปทุมมาลูกผสมสีม่วงแดง เกิดจากการผสมระหว่างปทุมมา (*Curcuma alismatifolia* Gagnep.) คัดเลือกสีม่วง รหัส PT 39/1 พันธุ์แม่ กับ ปทุมมา (*C. alismatifolia* Gagnep.) คัดเลือกดอกสีชมพู รหัส PT 40/6 พ่อพันธุ์ พัฒนาพันธุ์โดย ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เริ่มรวบรวมพันธุ์ปทุมมา และกระเจียวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 โดยคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีลักษณะดี สีสันสวยงาม และทนทานต่อโรค ในปี พ.ศ. 2541 ได้ผสมปทุมมาดอกสีม่วงกับปทุมมาดอกสีชมพู เมื่อเกิดฝักจึงนำไปเพาะเลี้ยงในท้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ในปี พ.ศ. 2542 ได้ต้นอ่อนจากห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จำนวน 8 ต้น ในปี พ.ศ. 2543 ออกดอกและคัดเลือกลูกผสมที่มี สีสวย และมีทรงต้นขนาดเล็ก กระทัดรัด จากนั้นปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2546 จำนวน 3 รุ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ได้ขยายปริมาณในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและออกปลูกทดสอบ ณ ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ได้ปทุมมาที่มีช่อดอกสีม่วงแดง มีการใช้งานช่อดอกตัดเมื่อดอกจริงบาน ½ ของช่อดอก มีอายุการปักแจกันนาน 5-7 วัน

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2528	รวบรวมต้นพ่อแม่พันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนา ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล บ้านไร่อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลบ้าน แหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2541	▶ ปทุมมารหัส PT 39/1 x ปทุมมารหัส PT 40/6	
2542	▶ นำเมล็ดมาเพาะเลี้ยงในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ได้ต้นอ่อน จำนวน 8 ต้น	
2543	▶ คัดเลือกกลุ่มสมที่มี สีสวย และมีทรงต้นขนาดเล็ก กระต๊อด	
2544–2546	▶ ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของพันธุ์ จำนวน 3 รุ่น ได้ต้นที่มีช่อดอกสีม่วงแดง	
2547	▶ เพิ่มขยายปริมาณในแปลงปลูก	

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ไม้ดอกสกุลขมิ้น ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma alismatifolia* 'CMU Victory'

วงศ์ Zingiberaceae ไม้ดอกไม้ประดับ

ราก ระบบรากฝอย รากสะสมอาหารเกิดจากหัวใหม่มีขนาดใหญ่ ทำหน้าที่สะสมอาหารบริเวณปลายรากทำให้รากบวมพองออกเป็นตุ่มขนาดใหญ่สีขาว (milk stalk)

ลำต้น เหง้าหรือลำต้นใต้ดิน มีลักษณะเป็นแง่ง เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 – 2.0 เซนติเมตร สีน้ำตาลอ่อน เนื้อในสีขาว ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร ลำต้นที่อยู่เหนือดินเป็นลำต้นเทียม ความสูงวัดจากโคนถึงระดับพุ่มใบ 35 - 40 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 20 - 25 เซนติเมตร เกิดจากการอัดตัวกันของกาบใบ ลำต้นเทียมเกิดจากตาข้างของเหง้า

ใบ	ใบเดี่ยว รูปรี มีจำนวน 3 - 4 ใบ กว้าง 5 - 7 เซนติเมตร ยาว 15- 20 เซนติเมตร สีเขียวเข้ม แผ่นใบเรียบ หนาและแข็ง ใต้ใบไม่มีขน
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอกแบบช่อแน่น ออกที่โคนของใบสุดท้าย ความสูงของช่อดอกจากระดับเหนือดิน 40 - 45 เซนติเมตร ช่อดอกยาวตรง กว้าง 8 - 10 เซนติเมตร ยาว 16 - 18 เซนติเมตร ใบประดับส่วนบน (coma bract) มีจำนวน 10 - 14 กลีบ รูปรี ปลายแหลม สีม่วงแดง (Red - Purple Group N74C) ปลายกลีบฉาบน้ำตาลแดง (Greyed - Purple Group 183C) ใบประดับล่าง (main bract) มีจำนวน 10 - 12 กลีบ รูปตัวยูกลับหัว สีเขียวอมเหลือง (Yellow Green Group 146D) ก้านดอกตรงและยาว 25 - 30 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ย 0.7 เซนติเมตร ดอกจริงอยู่ในซอกของใบประดับ กลีบเลี้ยง 1 กลีบ กลีบดอก 2 กลีบ กลีบดอก 1 กลีบ เปลี่ยนเป็นรูปปาก กว้างเฉลี่ย 1.1 ยาวเฉลี่ย 3.2 เซนติเมตร สีม่วง (Violet Group 83A) โคนกลีบดอกและกลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูปกรวย (เทียบสีด้วย RHS Colour Chart (2007))
ฝัก/เมล็ด	ฝักมีสีเขียวอ่อน เมล็ดสีน้ำตาล
ลักษณะอื่นๆ	1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่ถึงออกดอก 65 - 75 วัน 2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 6 - 7 หน่อ/กอ

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู วิกตอรี
 ก ราก ลำต้นใต้ดิน และต้น ข ใบ ค ช่อดอก

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู วิกตอรี

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซูบารุ
(*Curcuma alismatifolia* 'Subaru')

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ – สกุล สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่ เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
 กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์ 0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติ

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซูบารุ (Subaru) เป็นปทุมมาลูกผสมสีชมพูอ่อน เกิดจากการผสมระหว่างปทุมมา (*Curcuma alismatifolia* Gagnep.) ดอกสีม่วง รหัส PT 39/5 พันธุ์แม่ กับปทุมมา (*C. alismatifolia* Gagnep.) ดอกสีชมพู รหัส PT 40/8 พันธุ์พ่อ พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนaxyayพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เริ่มรวบรวมพันธุ์ปทุมมาและกระเจียวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 โดยคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีลักษณะดี สีสันสวยงาม และทนทานต่อโรค ในปี พ.ศ. 2541 ได้ผสมปทุมมาดอกสีม่วงกับปทุมมาดอกสีชมพู เมื่อเกิดฝักจึงนำไปเพาะเลี้ยงในห้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ในปี พ.ศ. 2542 ได้ต้นอ่อนจากห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จำนวน 5 ต้น ในปี พ.ศ. 2543 ออกดอกและคัดเลือกลูกผสมที่มีสีสันสวยงาม และมีทรงต้นขนาดเล็ก กระทัดรัด เหมาะสำหรับเป็นไม้กระถาง จากนั้นปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2546 จำนวน 3 รุ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 ได้ขยายปริมาณในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและออกปลูกทดสอบ ณ ศูนย์บริการการพัฒนaxyayพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ปทุมมา ที่มีช่อดอกสีชมพูอ่อน มีการใช้งานช่อดอกตัดเมื่อดอกจริงบาน ½ ของช่อดอก มีอายุการปักแจกันนาน 5-7 วัน

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2528	รวบรวมต้นพ่อแม่พันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนา ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล บ้านไร่อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลบ้าน แหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2541	▶ ปทุมมารหัส PT 39/5 x ปทุมมารหัส PT 40/8	
2542	▶ นำเมล็ดมาเพาะเลี้ยงในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ได้ต้นอ่อน จำนวน 5 ต้น	
2543	▶ คัดเลือกกลุ่มสมที่มี สีสวย และมีทรงต้นขนาดเล็ก กระทำการตัด	
2544–2546	▶ ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของพันธุ์ จำนวน 3 รุ่น ได้ต้นที่มีช่อดอกสีชมพูอ่อน	
2547	▶ เพิ่มขยายปริมาณในแปลงปลูก	

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ไม้ดอกสกุลขมิ้น ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma alismatifolia* 'Subaru' วงศ์ Zingiberaceae
ไม้ดอกไม้ประดับ

ราก ระบบรากฝอย รากสะสมอาหารเกิดจากหัวใหม่มีขนาดใหญ่ ทำหน้าที่สะสมอาหารบริเวณปลายรากทำให้รากบวมพองออกเป็นตุ่มขนาดใหญ่สีขาว (milk stalk)

ลำต้น เหง้าหรือลำต้นใต้ดิน มีลักษณะเป็นแง่ง เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 – 2.0 เซนติเมตร สีน้ำตาลอ่อน เนื้อในสีขาว ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร ลำต้นที่อยู่เหนือดินเป็นลำต้นเทียม ความสูงวัดจากโคนถึงระดับพุ่มใบ 35 - 45 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 25 - 30 เซนติเมตร เกิดจากการอัดตัวกันของกาบใบ ลำต้นเทียมเกิดจากตาข้างของเหง้า

ใบ	ใบเดี่ยว รูปแถบ มีจำนวน 5 - 7 ใบ กว้าง 3.5 เซนติเมตร ยาว 20- 25 เซนติเมตร สีเขียวเข้ม แผ่นใบเรียบ หนาและแข็ง ใต้ใบไม่มีขน
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอกแบบช่อแน่น ออกที่โคนของใบสุดท้าย ความสูงของช่อดอกจากระดับเหนือดิน 40 - 50 เซนติเมตร ช่อดอกยาวตรง กว้าง 8 - 11 เซนติเมตร ยาว 15 - 17 เซนติเมตร ใบประดับส่วนบน (coma bract) มีจำนวน 8 - 11 กลีบ รูปรี ปลายแหลม สีชมพูอ่อน (Purple - Grey Group 76D) ใบประดับล่าง (main bract) มีจำนวน 8 - 11 กลีบ รูปตัวยูกลับหัว สีเขียวอมเหลือง (Yellow Green Group 144C) ก้านดอกตรงและยาว 25 - 35 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ย 0.6 เซนติเมตร ดอกจริงอยู่ในซอกของใบประดับ กลีบเลี้ยง 1 กลีบ กลีบดอก 2 กลีบ กลีบดอก 1 กลีบ เปลี่ยนเป็นรูปปาก กว้างเฉลี่ย 1.2 ยาวเฉลี่ย 3.5 เซนติเมตร สีม่วง (Violet Group N82A) โคนกลีบดอกและกลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูปกรวย (เทียบสีด้วย RHS Colour Chart (2007))
ฝัก/เมล็ด	ฝักมีสีเขียวอ่อน เมล็ดสีน้ำตาล
ลักษณะอื่นๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่ถึงออกดอก 65 - 75 วัน 2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 6 - 7 หน่อ/กอ

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ชูบาร์
 ก ต้น ข ลำต้นใต้ดิน ค ใบ ง ช่อดอก

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ชูบาร์

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู พิงค์ เฟรม
(*Curcuma x alismatifolia* ‘CMU Pink Flame’)

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ – สกุล   สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่   เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
                              กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์   0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติ

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู พิงค์ เฟรม (CMU Pink Flame) เป็นลูกผสมปทุมมาสีชมพูเกิดจากการผสมข้ามชนิดระหว่างปทุมมา (*Curcuma alismatifolia* Gagnep.) คัดเลือกสีชมพู รหัส PT 40/2 พันธุ์แม่ กับบัวโกเมน (*C. rhabdota* Sirirug. and Newman) รหัส BK 41/3 พันธุ์พ่อ พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รวบรวมพันธุ์ปทุมมาและกระเจียวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 โดยคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีลักษณะดี สีสันสวยงาม และทนทานต่อโรค ทำการผสมในปี พ.ศ. 2542 เมื่อเกิดฝักและเมล็ดจึงนำไปเพาะในโรงเพาะชำ ได้ต้นทั้งหมดจำนวน 9 ต้น และในปี พ.ศ. 2544 ออกดอกและคัดเลือก จากนั้นปี พ.ศ. 2545 – 2547 ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ จำนวน 3 รุ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 ได้ขยายปริมาณในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและออกปลูกทดสอบ ณ ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ปทุมมา ที่มีช่อดอกสีชมพู มีการใช้งานช่อดอกตัดเมื่อดอกจริงบาน ½ ของช่อดอก มีอายุการปักแจกันนาน 14 วัน

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2528	รวบรวมต้นพ่อแม่พันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนา ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล บ้านไร่อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลบ้าน แหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2542	ปทุมมารหัส PT 40/2 x บัวโกเมนรหัส BK 41/3 นำเมล็ดไปเพาะในโรงเพาะชำ ได้ต้นทั้งหมดจำนวน 9 ต้น	
2544	คัดเลือกลูกผสมที่มี สีสีนสวยงาม มีก้านดอกแข็งแรง เหมาะสมสำหรับเป็นไม้ตัดดอก	
2545-2547	ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของพันธุ์ จำนวน 3 รุ่น ได้ต้นที่มีช่อดอกสีชมพู ด้านหลังฉาบน้ำตาลแดง	
2548	เพิ่มขยายปริมาณในแปลงปลูก	

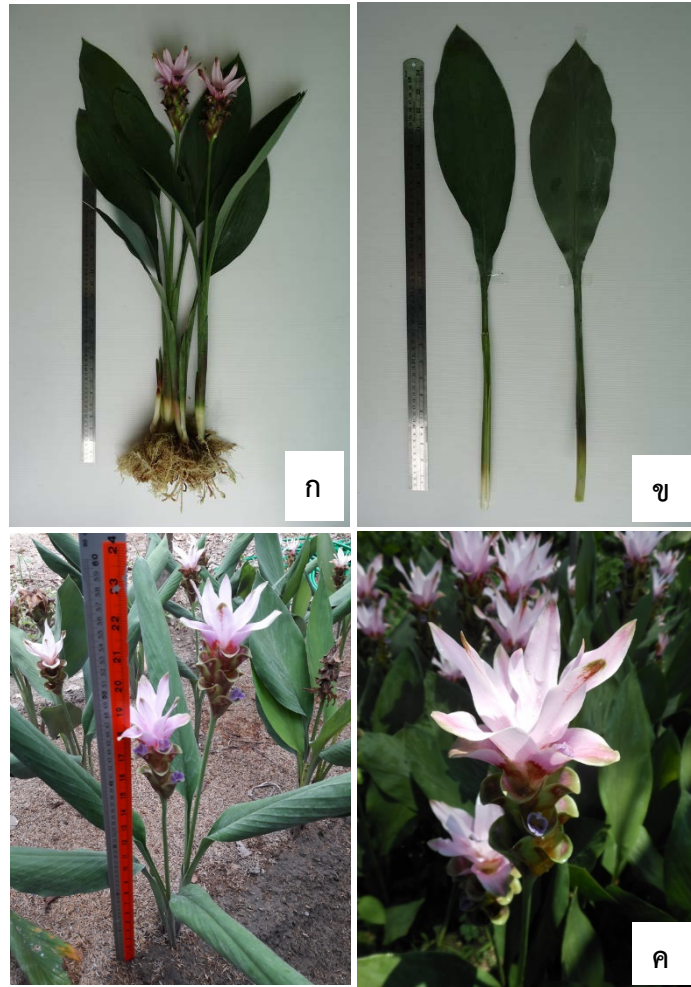
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ว่าเป็นที่สกุลผสม ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma x alismatifolia* 'CMU Pink Flame'
วงศ์ Zingiberaceae ไม้ดอกไม้ประดับ

ราก ระบบรากฝอย รากสะสมอาหารเกิดจากหัวใหม่มีขนาดใหญ่ ทำหน้าที่สะสมอาหารบริเวณปลายรากทำให้รากบวมพองออกเป็นตุ่มขนาดใหญ่สีขาว (milk stalk)

ลำต้น เหง้าหรือลำต้นใต้ดิน มีลักษณะเป็นแง่ง เส้นผ่านศูนย์กลาง 2.0 – 3.0 เซนติเมตร สีน้ำตาลอ่อน เนื้อในสีม่วงอ่อน ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร ลำต้นที่อยู่เหนือดินเป็นลำต้นเทียม ความสูงวัดจากโคนถึงระดับพุ่มใบ 55 - 65 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 35 - 40 เซนติเมตร เกิดจากการอัดตัวกันของกาบใบ ลำต้นเทียมเกิดจากตาข้างของเหง้า

ใบ	ใบเดี่ยว รูปรี มีจำนวน 2 - 3 ใบ กว้าง 10 - 15 เซนติเมตร ยาว 30 - 35 เซนติเมตร สีเขียวเข้ม แผ่นใบเรียบ หนาและแข็ง ใต้ใบไม่มีขน
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอกแบบช่อแน่น ออกที่โคนของใบสุดท้าย ความสูงของช่อดอกจากระดับเหนือดิน 60 - 65 เซนติเมตร ช่อดอกยาวตรง กว้าง 8 - 11 เซนติเมตร ยาว 16 - 20 เซนติเมตร ใบประดับส่วนบน (coma bract) มีจำนวน 9 - 13 กลีบ รูปรี คล้ายหอกปลายกลีบประดับสอบเรียว สีชมพู (Purple Group 75C) ด้านหลังฉาบน้ำตาลแดง (Greyed - Purple Group 184A) ปลายกลีบสีเขียวอมเหลือง (Yellow - Green Group 147B) ใบประดับล่าง (main bract) มีจำนวน 12 - 17 กลีบ รูปตัวยูกลับหัว สีเขียวอมเหลือง (Yellow - Green Group 144A) แต้มจุดสีชมพู (Red - Purple Group N74C) ด้านหลังฉาบน้ำตาลแดง (Greyed - Purple Group 183A) ก้านดอกตรงและยาว 50-60 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ย 0.6 เซนติเมตร ดอกจริงอยู่ในซอกของใบประดับ กลีบเลี้ยง 1 กลีบ กลีบดอก 2 กลีบ กลีบดอก 1 กลีบ เปลี่ยนเป็นรูปปาก กว้างเฉลี่ย 1.2 ยาวเฉลี่ย 3.8 เซนติเมตร สีม่วง (Violet Group 83B) โคนกลีบดอกและกลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูปกรวย (เทียบสีด้วย RHS Colour Chart (2007))
ฝัก/เมล็ด	ไม่ติดฝัก
ลักษณะอื่นๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่ถึงออกดอก 75 - 85 วัน 2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 3 - 4 หน่อ/กอ

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู ฟิงค์ เฟรม
 ก ลำต้นใต้ดิน ข ใบ ค ช่อดอก

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู ฟิงค์ เฟรม

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู สไมล์
(*Curcuma x sparganifolia* 'CMU Smile')

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ – สกุล   สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่   เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
                               กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์   0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติ

ไม้ดอกสกุลขมิ้นปทุมมาพันธุ์ ซีเอ็มยู สไมล์ (CMU Smile) เป็นลูกผสมปทุมมาสีชมพู เกิดจากการผสมข้ามชนิดระหว่างปทุมรัตน์ (*Curcuma sparganifolia* 'Patumrat') รหัส PTR 40/2 พันธุ์แม่ กับ บัวโกเมน (*C. rhabdota* Sirirugsa & M. F. Newman) รหัส BK 40/1 พันธุ์พ่อ พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนaxyayพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้รวบรวมพันธุ์ปทุมมาและกระเจียวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 โดยคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีลักษณะดี สีสนสวยงาม และทนทานต่อโรค ได้ทำการผสมในปี พ.ศ. 2541 โดยได้ผสมปทุมรัตน์กับบัวโกเมน เมื่อเกิดฝักจึงนำไปเพาะเลี้ยงในห้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อได้ในปี พ.ศ. 2542 ได้ต้นอ่อนจากห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ จำนวน 4 ต้น ในปี พ.ศ. 2544 ออกดอกและคัดเลือก จากนั้นปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 – 2547 จำนวน 3 รุ่น ต่อมาในปี พ.ศ. 2548 ได้ทำการขยายปริมาณในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและนำออกปลูกและขยายพันธุ์ในแปลง ณ ศูนย์บริการการพัฒนaxyayพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ปทุมมา ที่มีช่อดอกสีชมพู มีการใช้งานช่อดอกตัดเมื่อดอกจริงบาน ½ ของช่อดอก มีอายุการปักแจกันนาน 7 – 10 วัน

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2528	รวบรวมต้นพ่อแม่พันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนา ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล บ้านไร่อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลบ้าน แหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2541	ปทุมรัตน์ รหัส PTR 40/2 x บัวโกเมน รหัส BK 40/1	
2542	นำเมล็ดมาเพาะเลี้ยงในห้องปฏิบัติการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ ได้ต้นอ่อน จำนวน 4 ต้น	
2544	คัดเลือกลูกผสมที่มี สีสีนสวยงาม มีก้านดอกแข็งแรง เหมาะสมสำหรับเป็นไม้ตัดดอก	
2545-2547	ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของพันธุ์ จำนวน 3 รุ่น ได้ต้นที่มีช่อดอกสีชมพู	
2548	เพิ่มขยายปริมาณในแปลงปลูก	

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ไม้ดอกสกุลขมิ้น ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma hybrid* วงศ์ Zingiberaceae ไม้ดอกไม้ประดับ

ราก ระบบรากฝอย รากสะสมอาหารเกิดจากหัวใหม่มีขนาดใหญ่ ทำหน้าที่สะสมอาหารบริเวณปลายรากทำให้รากบวมพองออกเป็นตุ่มขนาดใหญ่สีขาว (milk stalk)

ลำต้น เหง้าหรือลำต้นใต้ดิน มีลักษณะเป็นแง่ง เส้นผ่านศูนย์กลาง 1.5 – 2.0 เซนติเมตร สีน้ำตาลอ่อน เนื้อในสีขาว ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร ลำต้นที่อยู่เหนือดินเป็นลำต้นเทียม ความสูงวัดจากโคนถึงระดับพุ่มใบ 35 - 45 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 35 - 45 เซนติเมตร เกิดจากการอัดตัวกันของกาบใบ ลำต้นเทียมเกิดจากตาข้างของเหง้า

ใบ ใบเดี่ยว รูปรี มีจำนวน 3 - 4 ใบ กว้าง 5 - 8 เซนติเมตร ยาว 25 - 30 เซนติเมตร สีเขียวเข้ม แผ่นใบเรียบ หนาและแข็ง ใต้ใบไม่มีขน

ดอก/ช่อดอก ช่อดอกแบบช่อแน่น ออกที่โคนของใบสุดท้าย ความสูงของช่อดอกจากระดับเหนือดิน 30 - 40 เซนติเมตร ช่อดอกยาวตรง กว้าง 5 - 6 เซนติเมตร ยาว 8 - 9 เซนติเมตร ใบประดับรวมทั้งหมดจำนวน 20 - 25 กลีบ รูปรี ปลายกลีบประดับเกือบกลม สีชมพู (Purple Group 75B) ขอบกลีบเขียวอ่อน (Yellow - Green Group 144C) ปลายกลีบฉาบสีส้มแดง (Orange - Red Group N34A) ก้านดอกตรงและยาว 25 - 30 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ย 0.4 เซนติเมตร ดอกจริงอยู่ในซอกของใบประดับ กลีบเลี้ยง 1 กลีบ กลีบดอก 2 กลีบ กลีบดอก 1 กลีบ เปลี่ยนเป็นรูปปาก กว้างเฉลี่ย 0.6 ยาวเฉลี่ย 2.2 เซนติเมตร สีม่วงอ่อน (Violet Group N88D) โคนกลีบดอกและกลีบเลี้ยงเชื่อมกันเป็นรูปกรวย (เทียบสีด้วย RHS Colour Chart (2007))

ฝัก/เมล็ด ไม่ติดฝัก

ลักษณะอื่นๆ

1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่ถึงออกดอก 55 - 65 วัน
2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 2 - 3 หน่อ/กอ

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู สไมล์
ก ต้น ข ช่อดอก

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์ซีเอ็มยู สไมล์

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์เรด รูบี้
(*Curcuma x petiolate* 'Red Ruby')

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ – สกุล สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่อยู่ เลขที่ 2012 ซอยอรุณอมรินทร์ 36 ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด
 กรุงเทพฯ 10700
โทรศัพท์ 0-2447-8500

แหล่งที่มาและประวัติ

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์เรด รูบี้ (Red Ruby) เป็นลูกผสมกลุ่มกระเจียวสีแดงอมชมพู เกิดจากการผสมข้ามชนิดระหว่างบัวขิ้นพันธุ์เพชรเชียงใหม่ (*Curcuma petiolata* Roxb.) รหัส 35/1 ดอกสีม่วงอมชมพู พันธุ์แม่ กับ ว่านปดพันธุ์พลอยทักษิณ (*C. aurantiaca* Van Zijp.) รหัส 032 ซึ่งมีกลีบประดับส่วนบนสีชมพู กลีบประดับล่างสีน้ำตาลแดง พันธุ์พ่อ พัฒนาพันธุ์โดยศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้เริ่มรวบรวมพันธุ์กระเจียวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 โดยคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีลักษณะดี สีสดใสสวยงาม และทนทานต่อโรค มาทำการผสม ในปี พ.ศ. 2535 ได้ผสมบัวขิ้นพันธุ์เพชรเชียงใหม่กับว่านปดพันธุ์พลอยทักษิณ เมื่อเกิดฝักจึงนำไปเพาะเมล็ดในสภาพธรรมชาติ ได้ต้นอ่อน จำนวน 49 ต้น ในปี พ.ศ. 2537 ออกดอกและคัดเลือกลูกผสมที่มีสีสดใสสวยงาม และช่อดอกมีขนาดใหญ่และยาวตรง จากนั้นปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของสายพันธุ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538-2540 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2541 ได้ขยายปริมาณในท้องเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อและนำออกปลูกทดสอบ ณ ศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ หมู่บ้านบ้านไร่ หมู่ที่ 1 ตำบลบ้านแหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ได้กระเจียวที่มีช่อดอกสีแดงอมชมพู มีการใช้งานช่อดอกตัดเมื่อดอกจริงบาน ½ ของช่อดอก มีอายุการปักแจกันนาน 5 - 7 วัน

แผนผังการปรับปรุงพันธุ์

ปี พ.ศ.	การดำเนินการ	สถานที่
2528	รวบรวมต้นพ่อแม่พันธุ์	ศูนย์บริการการพัฒนา ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผล บ้านไร่อันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ตำบลบ้าน แหวน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2535	บัวชั้นพันธุ์เพชรเชียงใหม่รหัส 35/1 x ฐานปดพันธุ์พลอยทักษิณ รหัส 032	
	เพาะเมล็ดในสภาพธรรมชาติ ได้ต้นอ่อน จำนวน 49 ต้น	
2537	คัดเลือกลูกผสมที่มี สีเส้นสวยงาม และช่อดอกมีขนาดใหญ่ และยาวตรง	
2538–2540	ปลูกทดสอบความสม่ำเสมอของพันธุ์ จำนวน 3 รุ่น ได้ต้นที่มีช่อดอกสีแดงอมชมพู	
2541	เพิ่มขยายปริมาณในแปลงปลูก	

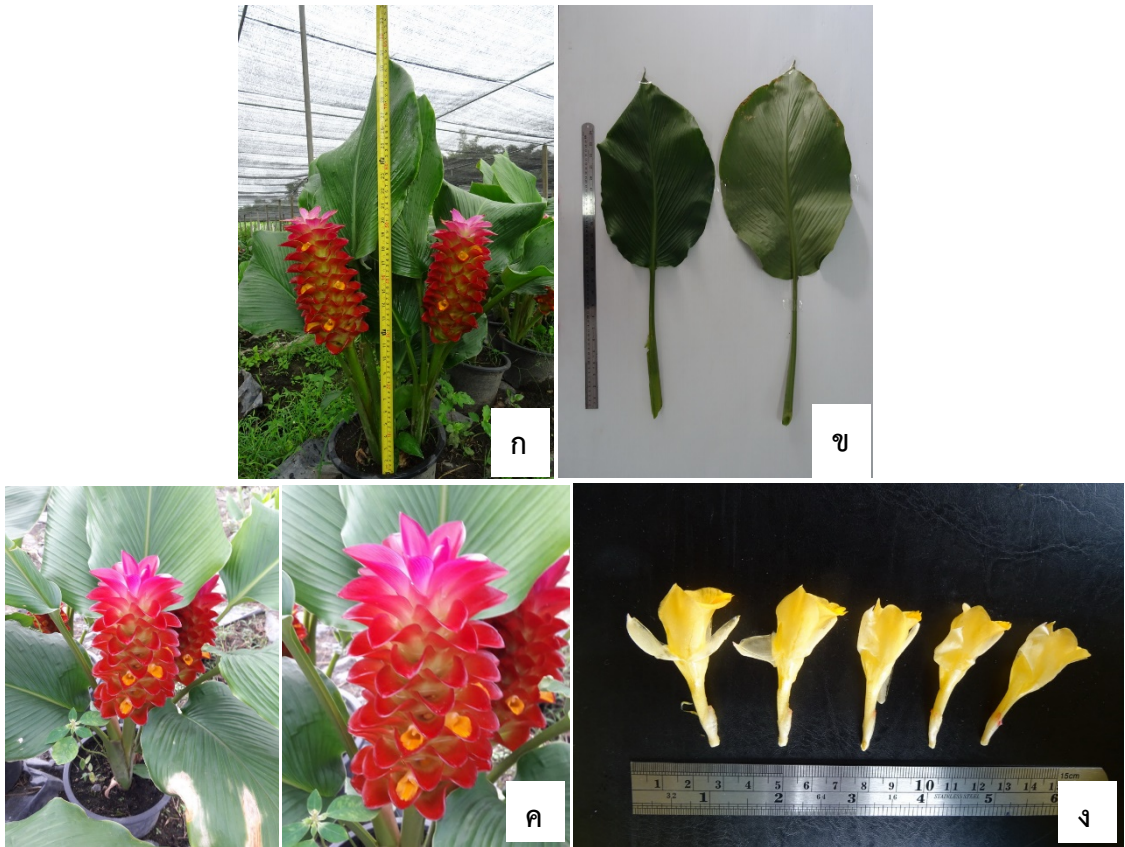
ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ไม้ดอกสกุลขมิ้น ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma x petiolate* 'Red Ruby' วงศ์ Zingiberaceae
ไม้ดอกไม้ประดับ

ราก ระบบรากฝอย รากสะสมอาหารเกิดจากหัวใหม่มีขนาดใหญ่ ทำหน้าที่สะสมอาหารบริเวณ
ปลายรากทำให้รากบวมพองออกเป็นตุ่มขนาดใหญ่สีขาว (milk stalk)

ลำต้น เหง้าหรือลำต้นใต้ดิน มีลักษณะเป็นแง่ง เส้นผ่านศูนย์กลาง 3.0 – 3.5 เซนติเมตร สีน้ำตาล
อ่อน เนื้อในสีซีเหลืองฟางข้าว ทำหน้าที่สะสมน้ำและอาหาร ลำต้นที่อยู่เหนือดินเป็นลำต้น
เทียม ความสูงวัดจากโคนถึงระดับพุ่มใบ 85 - 100 เซนติเมตร ความกว้างทรงพุ่ม 80 - 100
เซนติเมตร เกิดจากการอัดตัวกันของกาบใบ ลำต้นเทียมเกิดจากตาข้างของเหง้า

ใบ	ใบเดี่ยว รูปรีกว้าง มีจำนวน 4 - 5 ใบ ใบที่ 3 นับจากโคนกว้างประมาณ 30 - 35 เซนติเมตร ยาว 50 - 60 เซนติเมตร แผ่นใบเป็นคลื่นหยักเล็กน้อย ใต้ใบมีขน สีเขียวเข้ม
ดอก/ช่อดอก	ช่อดอกแบบช่อแน่น ช่อดอกแบบช่อแน่น รูปทรงกระบอก ออกที่โคนของใบสุดท้าย ความสูงของช่อดอกจากระดับเหนือดิน 55 - 60 เซนติเมตร ช่อดอกยาวตรง กว้าง 11 - 13 เซนติเมตร ยาว 25 - 30 เซนติเมตร ใบประดับส่วนบน (coma bract) มีจำนวน 20 - 25 กลีบ รูปรี ปลายเกือบกลม สีแดงอมชมพู (Red Purple Group 60A) ใบประดับล่าง (main bract) มีจำนวน 55 - 65 กลีบ รูปตัวยูกลับหัว สีส้มแดง (Orange Red Group N34A) ก้านดอกยาวตรงและยาว 25 - 30 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลางเฉลี่ย 2.2 เซนติเมตร ดอกจริงอยู่ในซอกของใบประดับ กลีบเลี้ยง 1 กลีบ กลีบดอก 2 กลีบ กลีบดอก 1 กลีบ เปลี่ยนเป็นรูปปาก กว้างเฉลี่ย 1.5 ยาวเฉลี่ย 5.2 เซนติเมตร สีเหลืองอมส้ม (Yellow Orange Group 16D) สันปากสีส้ม (Orange Group 24B) โคนกลีบดอกและกลีบเลี้ยง เชื่อมกันเป็นรูปกรวย (เทียบสีด้วย RHS Colour Chart (2007))
ฝัก/เมล็ด	ไม่ติดฝัก
ลักษณะอื่นๆ	<ol style="list-style-type: none"> 1. อายุตั้งแต่ปลูกโดยใช้หัวขนาดใหญ่ถึงออกดอก 80 - 100 วัน 2. การแตกหน่อใหม่ประมาณ 3 - 4 หน่อ/กอ

ภาพ ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ของไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์เรด รูบี้
 ก ต้น ข ใบ ค ช่อดอก ง ดอกจริง

ไม้ดอกสกุลขมิ้นพันธุ์เรด รูบี้